Këndime

në

Shkolla të para

të Shqypënisë.

BKSH

Libri i parë.

Botimi i tretë.

BKSH

ВКSH

BKSH

Këndime

për

Shkolla të para

të Shqypënisë.

BKSH

Libri i parë.

Botimi i tretë.

BKSH

Këndime të para.

BKSH

і

і, ї, і, ї, і,

ш

ш, ши, шї, ш, ши,

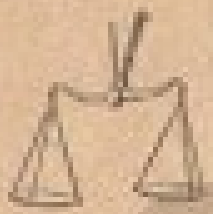

т

ті, тої, ш тут, і ти-ті,

ж

жі, ш жі, і ті жі, жи ти-ті і

жи жі, ш жі, ш-тут.

i

i, ii, i, ii, i.

u

u, ui, iu, u, iu.

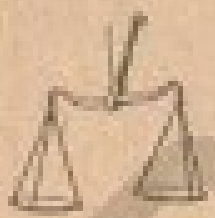

t

tui, ti, i tu-ti, tu-tu, u tut, tuit.

j

ji, ju tu-ti u-ji, i ju-ji, i ti-ji, ijt, tu-tju u-jit.

ВКЗН

x, ë,

je te u jë, i te ti, te të,

e tu te, e çj te, të jë, te jet.

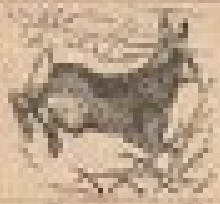

l

lu le, tu li, i le ti, leu,

u le, li te, te li, lu-lu,

li je lu le.

ll

llu llë, u lli, i ti lli,

u llijt, lu llë.

e, ë

je i te-ti, jet, e ëj-te, je-te tej, e tu-te, tê-jë, jetë tu-tje, e tu-ti u-ji, te-të, të tijt.

l

lu-te, te-li, lu-le, leu, i le-ti, tu-li, u ul te-li, lê-te, lu-tu, u lut, u-le, u lut, i-le-ti, li.

ll

u-lli, u-llijt, tu-llë, i ti-lli, llu-llë, tu-ll' e tel.

b

be, bi-jë, bue, lli, bje te u

jë, tu, bë, bu, le, bi-te.

k

ke, lli, kejt, te-hi, hi-te,

hi-ti, teh, hi-ti-jet.

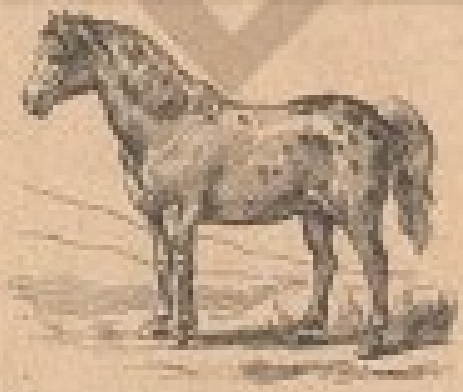

k

ki-jë, kü-jë, kë-tij, kë-ke,

b

be, bje, u be-tu-e, bijt, bu-lë, bi-jë, tu-bë, bi-te, i bu-ti, bue-lli, be-li, bu-lu-e, bu-bë, bi-bë, bi-te, bi-ti.

h

hi-te, te-hi, u hu-tu-e, he-lli, teh, hi-ti, hejt, hu-ti, i hutit, hi-te te lu-let, hi-le, he-be, be-hi hu-ti.

k

kû-ji, kî-ji i kë-tij, u ku-llu-e

kë-ti, ku-llu, ku-le-të,

kul-lu-ke.

o

i-ja-ti, to-ka-ko-llë, kë-

lot-ti, ko-ka-lu-të-ko-

ko-ti, ko-je, kot.

u

i-ja-ti, la-la, i-ku-ka-li, ko-

loj-u-ji, e-lu-ti-lo-lla, aj-

ka-kal-të-lu-të.

ku-llë, ku-le-të, kû- je? kë-tû, te-hi ị kû-jit, kû i ke lu-let? i-ke te he-bet.

o

buk' o-ke, ko-je bu-ke, ti ke koll, tel i ho-llë, ko-ko-ti, kî-ji i jot, he-to, bo-k' e bu-të, lo-to-te, u-ji lot.

a

bâ-te ha-ta, ka-li ka-loj, la-la ka ba-ta, bo-lla ha, hu-ti ha-te kî-ja, ka-la-ja, la-ta e jo-te, ta-ka-ti, ta-lla-lli.

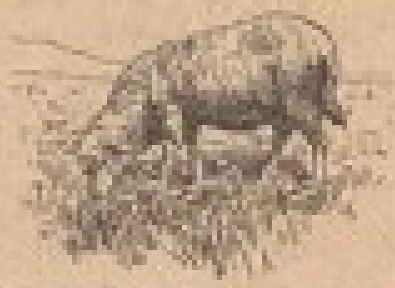

d

de di, da da, o da, a di ku ä

dat ta, de lli i ba llit, do to

do de le, bu da lli ai kot.

dh

e dhi e dhi ja, a dha ka

ku le, bo lla ku ti dhät o

dhitë, i dha dhetë dhi e dhetë.

de le, a u lo-dhe?

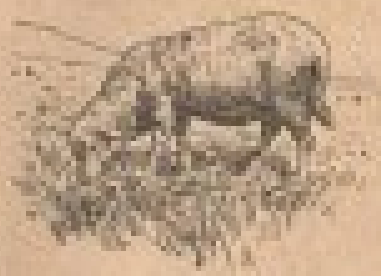

d

da-da, de-ti, de-lja â e butë, di-ta, a-da, o-da, di-je, lla-bu-di, bu-da-lli, du-llî-ja, di-t' e bu-të, hajt te da-ja, dja-lit i duel li-ja, a do-le o-de, kû i la du-jit?

dh

dha, dhi-ja, i dhe-ti, e-dhi, e-dhe, u lo-dha, e lo-dhi, dhe-të, dhi e dhe-të e-dha, a u lo-dhe? u-lu e-dhe ti, je i idh-të, li-dhi te-jet, dhi-ja do e-dhat, të dhe-tat.

r

e ra, ro ja, ru ju, ka ra ko
rë te de ra, ka do rë të
du kur, ri ki e ri ka, tje
tër a ku!

rr

te rri, bo rri, rri te rro
tull o ko rrit, dja li i ar të
rri ra hat, dje rri ka kar,
rru dhi duert.

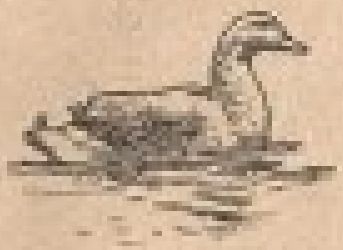

r

ra, re, ri, ro, ru, a-ra, e-ra, o-ra, u-ra, ra-ja, rë-ja, e re-ja, ro-ja, ru-ju, de-ra, do-ra, du-ro-te, ba-ri, ba-ro-ti, i lar-ti, i bar-dhi, ba-ba u-ro-te djelt, ka ra bo-rë, ri-ka bër-tet.

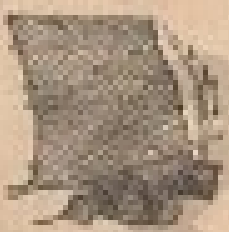

rr

a-rra, rre-ti, rri-ta, rro-tull, rru-dha, rru-dhet do-ra, rrje-lli del te dje-rri, rrū-ja, de-rri, rri ur-të, rrjedh u-ji te a-rra, a të rrëj-ti? rre-ti rri te u-ji, ja rri-te rrallë.

BKSH

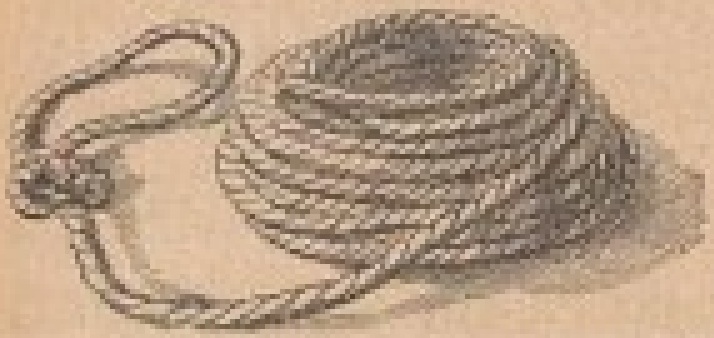

n

na-ni, na-ni, kur-ʼain ha-

na, na-na-a-na-ni-na-kanë

dhë-në dhun-ti-ja, o-ti-ni-ri

nj

nji-ka, a-nji-lli, nji-ta

kah-de-ra, nji-ti-nji-tet

nji-kal.

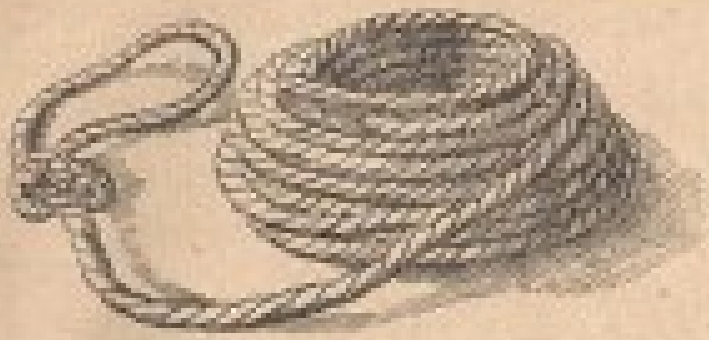

n

na-na, nê-na, ni-na, ne-ni, nu-ni, nu-na, na-ta, na-dje, rri-ni, rrê-na, nie-ri, nu-ri, u-lli-ni, ũ-ni, u-ne, na dha na-na, a-rra a ke-ni ũ, në na-dje di-het di-ta, rrê-na ã dhu-na e nie-rit, ru-ni kar-te-lat.

nj

nja-la, nji-tũ, u-njì, nja-la e nji-la rrinë n'u-j, nji rret nji-la, nji-tũ n'at bo-kë, nji-tũ je-ton nji nie-ri i ur-të, nje-ni ha nje-ni nji-non, i nje-ha de-ri në nji.

m

mi mi, lu mi, mi-ku i mi-
rë të ta më hir, di-ta e mi-
rë dasë na dje.

v

ve-li, vi-du-ni, kii ve, ve-
tëm në vo-tër, ju da va nji
va-dë të tam ve, ve tull
dar dhi.

SKICA

m

ma-rë, me-rre, mi-rë, mo-ri, mu-ri, u-mi-ni, rru-mi, nji dja-l i njo-më, lam-tu mi-rë, nji-tu ma-lit, ka ma-rrë ma-lin, e merr më-lli, e mŭj-ti me ur-tië, ma mo-re maj-mu-nin, kur e mo-re?

v

va-la, ve-li, vo-li, vi-le, la-va, le-va, li-va-dhi, ja rri-ni ve-ra, te nji-kë-ta va-na, du-ro-je lav-din e huej, mje-r i vet-mi, vau ka rrje-dhë të ma-dhe, a-vi-tu në vo-tër, ve-ton mo-ti, âsht ve-rë.

ry

ry ti, ry mi, hry nie ri

ry ry nch, ry dra krän tym,

krër hry hut, dry ry bu, ry

hyl hyt, hyl hyt i myi rë

pr

pre ti mi, pra ta ry pra ta mi,

krup myi ki krër në dro rë, tu

je hra pra hun ry dë rës

y

yl-be-ri, hy-lli, dy-lli, dyr-nja-ja, ty-mi i by-kut, a ke njy-e voe, i ly-ve dyert, i dhêm më ny-e, të-lye-ni, ja-në thy-e dyert, byl-by-li, my-ku, kau bër-ly-ket, i kuj â ky? i y-ti, a i y-ni, a ha byl-met?

p

pa-la, pe-la, pi-la, po-la, pu-la, lo-pa ly-pë bar, pe-li-mi â nji bi-më, pa-ta e pa-ta-ni, lo-pa pall, pu-pul pa-vo-de, pje-pën i pa pje-kun, u për-pojn për-pje-të.

c

ci ri ke ka, mi ca e du ci,
car ke ku, au nga, ce ke ver
dhë, nji ka rr ë vë-gël,
par a ruk?

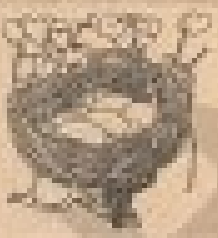

ç

çar dhe, ça ka lli i mu
lli mit, ç e ju he rë t, ça, pe
let rri-më për kë ne ta,
çi le du rën.

c

ca-pi, ce-na, ci-pi, co-pa, cu-ca, e cir-ka-ti cer-le-ku, mi-ca e da-ci ruejn te ko-te-ci, ci-lli ka mа ce-në? kû â mа ce-kë kû e-cë u-ji a kû rri a-mull? e da-va co-pa co-pa, ec o ca-mer-llok.

ç

ça-li, çe-pi, ço-ta, çu-pa ça-ka-lli i mu-llî-nit, çi-ka, ço-ba-ni me vi-ça, çil-ci i de-rës, u çil pa çilc, ça-pi-ni â i verdhë, çu-d' e ma-dhe, ço-ban me çu-ka, çi-k' e çu-p' â njj.

q

qe ni, qi që ri nje më, ta ta

qer ton dja lin, hi qe nie

rit të heq.

q

qe ma ri bër tet, rue je qe

jën, qu ri, qa të, qi ri lo het

qer qi lu ri.

DKSH

q

qa-rri, qe-rri, qo-rri, qê-ni, qy-qja, qie-lli, qor-ti-mi, ba-ba qor-ton dja-lin, qie-lli du-ket kuq, qe-p' e keqe, qê-ni qi le-hë muk ha, i vojt pu-na huq, qe-pe pet-kun, kur pi-qen pê-mët.

g

ga-la, la-ga, gu-ri, ri-gu, gel-qe-re, gi-ci-lo-het, go-ja llap e do-ra dap, go-gël, gi-ri i giet mi-nit, a m'a nep nji go-t' u-j? i gja-ti, 'kerrç â go-ma-r i vo-gël.

gj

gje-li-na, con-he-ret, ça-i

për-gje-gji? gjy-te-ti, a-i

bu-hur, nji-gjy-le-he-lur

rit, gjy-gji-i-madh.

s

si-te, sy-ni-i-heq-muk-i

gjā, sa-hat-a-rit, pi-së-so-

rra, ni-su-he-ret, ordh-ne

ro-sat, ry-su-nji-he-rë.

gj

gja-ku, gje-li, do-gja, gji-moj mo-ti, gjy-te-ti i jo-në, gjygj i mi-rë, gjur-ma e gje-lit, gje-je gjanë qi pa-te, gjo-ja e a-ti gjue-ta-rit, u dorgj me gju-e, nji gjy-le he-ku-rit, gju-min e mi-rë, u gjy-gju-e.

s

sa-na, se-rja, si-ta, so-rra, su-ka, sy-ka, ni-su, ro-sa, ti-si, si-vjet kanë ar-dhë ro-sa sa u-ji, sa-pu-ni më dogj syt, si-ta si-të mie-llin, si nuk sy-ne su-kën? as-se-si, rra-sa e sy-për, mos i fol keq as-kuj.

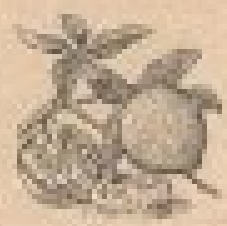

sh

shi ga, mes shaj sho qin, shumë kush, shi i shir shëm, shi kja re din, ma ra ni sha nin, shy ta.

x

xog i e gër, xa ni i xo tit, xë më tar dhi, ka xan ra ki ja, i xgym ti, për xi je xer dën, xu ma re, ux da ja.

BKSH

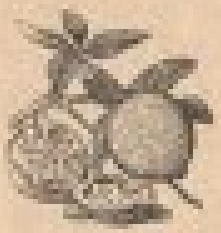

sh

sha-la, sho-sha, shi-ta, shu-li, shy-ta, sho-ta she-ti-të, bie-shin shi-na shumë, me da sha-pin e she-qe-rin, shi-je pet-kun me bru-shë, sher-ma-she-ku â nji bi-më, shumë kush rrê-het në këtë she-kull, shi-kjo ve-din.

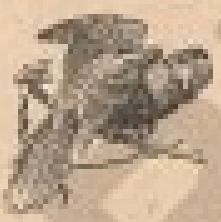

z

zâ-na, zâ-ni, za-ga-ri, zo-gu, ze-lli, pa-za-ri, za-lli-na, az-ga-ni, i zo-ti i za-be-lit, i lenë uz-da-ja në zê-mër, i ke-qi â e ze-za e ve-dit, nie-ri i zy-mët, zu-ma-rja ka zâ-ñin e bu-kur, lul-zoj za-ma-ku, u ze-zu-e.

xh

xha ba a ba xhu bë, u xhy

xme xhi ri, i xhe le xhe

le, let si xhi va, mos bën

xhur më, xhy tu.

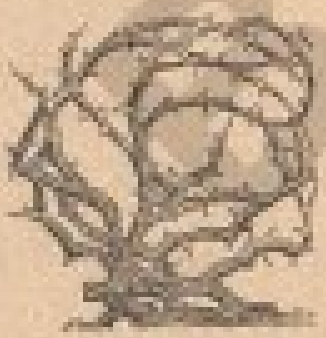

f

fe rra, fe si, u fu lla, ka raj-

fi li tu fa tu fa, fol me

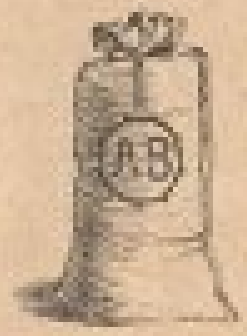

zh

zha-bi-na, zhe-le, zha-va-ri, zhi-va, nji zha-bë dhi-je, mos bá-ni zhurí-më, u zhy-e me zhi-ri, bazh-da-ri pe-shon, lot si zhi-va, kish pet-kun zhe-le zhe-le, e te-ri zhe-gu, u zhyt me zhe-le.

fa-ra, fe-rra, fi-ri, i for-ti, fu-rra, fy-lli, mos e fër-ko fy-tin, e fër-fu-lloj a-tje, tuj fje-të nuk fi-to-het

ar ti, fi lle sa e mi rë â

gji sa e pu më, fy ti.

x

mos u xi, dur zh, hush

muk xën i ri, muk xën

fiur, xë ma gji xoq të zi,

rrun xa e xa ma lut, m i

xe re mitë.

xh

xha ma da ni, xhu xhi

gjā, fi-ti-mi, fi-lle-sa, e danë fe-le fe-le, be-rre tu-fa tu-fa, fi-lloj me gu-fu-e ba-ri, far-ka-to-ri, far-kon.

x

xā-ja, rrun-xa, rrun-xa-kū, na xû-ni bo-ra, të xe-tit e ve-rës, si je xi duersh, u rrë-xo-va ne-për rran-xa pê-mësh, gu-xo me da-lë, na xû-ni shiu, m'i xo-re mëtë, xê-ne le-pu-rin me qerr, a e xû-ne?

xh

xha-ko-ni, xhe-va-pi, xhi- xhi-llo-

ma-xhuxh, hy-lli xhi-xhi-llon, xhe-pi së hall xo-het huj, xhi xhi-ta ne-za.

th

thi-ha, thim-thi, thu-pur e tha-të, mos thuaj-rri-na, dë-li-ri thojt, thue ja fja-lën e mi-rë gjithuaj.

EKSH

ja, xhur-di-ja, xho-ka, xhy-be, ha-xhi-ja, xhe-pi i xha-ma-da-nit, xhi-xhi-ba-no-zi, xhu-xhi-ma-xhu-xhi, a-xha, ha-xha-ri, xha-mi-ja, xhy-mer-ti, xhu-run-ti-ja, xhe-le-pi i be-rre-ve.

th

tha-na, the-pi, thim-thi, tho-ni, thu-pur, u thy-e, dja-thi, qe-tha, gjith-kush, thu-pur e thye-me, ja-në tha tha-nat, thi-thi vi-çi, u-ri-thi çon to-kën për-pje-të, tha-nat e tha-çat, ther-mi-ja bu-ke, gjith i ci-lli jush tho-ni nji fja-lë.

mb, nd, ng

da lla ndy sha u ndal

për-mbi gemb të ma ndit,

ta ngo ni nget, mos ja

ndal ndih mënd a nde të

mbe tun ve a të vor-fë nit.

kl, kr, pl, pr, dr, tr.

kla-va, pre va, tre va, ple-

pi plak, pate as pak, klan

mb, nd, ng.

mba-the kê-pu-cên, mbe-ta, mbu-sha, mby-ta, ku-mbo-na, ká-mba, nda-le sa-nda-llin te ndo-nji gur, ndêr gjith sê-nde nda-le ve-din, ndi-gio pri-ndên t'a-nde, mbas-si e ha-te mbê dha-mê, nga-lli-ca, ngerr-çi, shu-ngu-llo-te ma-li, la-ngo-ni nget má fort se le-pu-ri, jam ngu-t' e nge-la, i mí-ri nuk ngi-het kurr me di-je.

bl, br, pl, pr, dr, tr.

ble-ta, ble-ri-mi, blo-va, u-fu-lla a bâ blu-dê, bra-va pa çile, bri-ta, bro-ho-ri-ja, bru-sha, breu, pla-ngu, ple-pi, plo-ri,

ti-tra plot, tri-më brat-ho-cash, i-tre ti-e-ra dra-ndo-fi-lles.

fl, fr, ft, ftl.

fla-ka, fle-hu, flu-tur, urdh-fro-ri e pe-rba-të fto-të, i-ra-frü-thi, fry-mi-nji-ftlad i-letë.

plu-mbi, pu-pla, sy-pri, pri-ja, prênd-ve-ra a plot me dreth-za, dry-ni i tri-nês, prû-ni drû prej prozh-mit, e preu me pluer, e trê-mi dra-ngu, a je trim?

fl, fr, ft, ffl.

fla-ka-da-ni, flo-ri-ni, flu-tu-ra, fle-ta, fli-ta, fra-ti, frê-ni, fro-ri, frû-thi, fry-ma, fry-te e-rê ne pêr fra-nji-ja, fto-ni u mbush me lu-le, ftu-ja e ftu-ja-ku, fry-ni nji fllad i a-mbêl, a-fro-ju fto-nit, fri-ga, u fri-gu-e, sot a tê fto-ftê, kêr-si-ti fli-ta.

BKSH

gl, gr, kl, kll, kr:

gla-gi, gli-gat, gri-ma, gru
ai, kla-ri, klliy-ci, kllu
ka, kre-hu për di të me
kra hën.

sh, shk, zg, zhg.

shta mi, shje-pi, zgi-dha
do rën, zgë-dha nji shkaj
për ve di, shkje-va shu-
ndi llin e zhgu-ni.

DRAFT

gl, gr, kl, kll, kr.

gli-qet e ká-mbë-ve, gro-pa, gru-ni, gri-ma, grë-thi, ha-gre pi, o-gra-ja, kle-ri, kllu-ka, gru-ni à mbu-shë me kllo-gjën, kra-pi, kamë da-lë shumë krep, je-na ndër kre-zhëm, kri-shi à nji bi-më, tre-fi si kry-pa n' uj, kro-jet e ma-lit, mos kru-ej kry-et, ka-ee gre-pën, gru-mbull kru-ndesh.

sk, shk, zg, zhg.

ska-ji, ska-mi, rri-sku, bri sku, ske-le, sku-ta, skje-pi i zo-gut, shká-mbi, shko pi, shko-lla, a ke shku-e në shko-llë? kamë da-lë pje-shkat, à shky-e sku-ndi-lli i zhgu-nit, zgo-dha dy pje-shka të bu-ku-ra, zgie-dha e qe-ve, shkon di-tën tuj xá-në skor-ta, mos i zhgul lu-let. shká-mbi i de-tit çon shku-më.

sq, shq, xgj.

sqe-pi, shqy-pe, xgje-ni, a-flet shqyp? I'le-tu i ku-prej xgje-nit, nji lë-ku-rë shqa-rri, u-shqim për sqep.

xp, shp, xl, xhl.

spe-ci, spe-ci, spil-ca, xi'u-ku-ve je shqir-tim i'and,a xi'e-prej fri-ge, e xhi-i na-prej a-ndaj-ë-ve më shpejt.

sq, shq, zgj.

sqa-pi, sqo-lli, sqe-le, sqep, si rri squtë, brisq-rrues, shqy-pja na shqy-mi pu-lat, gju-ha shqy-pe, a flet shqyp? lë-ku-ra e shqa-rrit â e bu-kur, mull-za për sqi-lë, zgjo-ni u mbush me ble-të, u zgjà te-për, sa vo-në u zgjo-ve, e zgjû-moj për dhu-ni, shkur-to-je shko-pin, shki-n'e shkja.

sp, shp, zb, zhb.

spa-ta, spe-ci, spo-li, mos qit spil-ca, ço-ja rru-spat re-shpe-rit, ngu-le me spil-ca, e-ja e shkoj-më te shpi-ja, shpër-la-je me shpû-zë, spi-ku, shpi-ku, e zbu-ku-ro-va li-brin, për-se u zbe-ve, e zhbi-ni prej a-ndej, shka â bâ, nuk zhbâ-het.

st, sht, zd, zhd.

sti ma, shtë za, zdat ku,
a zhdesh pet kash, kush
qe sti së shoqin është për
t'u qe sti së aj ve të.

ngl, ngll, ngr, mbr, nd:
kë ngle ci, të ngjlli më, kë
ngjllen ka të, i ngri-të aj,
ka ngri bu këm e mbra-
më s.

st, sht, zd, zhd.

sta-ni, stê-ja, sti- na, sto-ni, i shta-ti, e shtër-ngo-va, shte-gu, shto-gu, shtu-pa, zdat-ku, mos u zhdesh pet-kash, ha-pi gi-shtat, pu-shka-li-qe shto-gut, mos ee zda-thun se the-re kâ-mbësh, u zhduk si rë-ja, i vû-na go-zhdên de-rës.

ngl, ngll, ngr, mbr, ndr.

hi-ngli-zi, u he-ngle-ti-se, më ti-ngllon ve-shi, ka-li hi-ngllon, ei-ngu-rja ti-ngllon, ka ngrí a-kull, ngre-he të ngra-tin për kra-hit, e mo-ra në grykë, mbra-mja e mi-rë, bukë mbrû-me, kush vjen mbra-pa nesh? hi-ni mbrë-ndë, má së mbra-mit, e mbry-dha ha-gre-pin me kâ-mbë, gjith-mo-në mbroth.

str, shtr, zdr, zhdr.

straj ca, stre ha, shtra ti,
shtre pi i dja thit, shtrq
dhe në ma shtra pë, zdrq
pi prej ma tit, e ha mbë
lu e zdra ta, zhdu ku prej
kë ndaj.

shr, shkr, sht.

shrap thi, shrep thi, i
shkre ti, shkre pi, shkri

str, shtr, zdr, zhdr.

stra-pa-ça, straj-ça, stre-ha, stro-kull, stru-ka, shtra-ti, shtre-pi, shtri-ga, shtro-ja, shtru-nga, shtry-dha, zdra-ma, zdro-mi, zdry-ps, zdruk-thi, stru-ket ndën strem, mos rri ndën stre-hë, shtry-dhi te-shat, zhdry-je de-rën, zhdri-vi llo-ju nji gri-më, shtrije dorën, nji ma-shtra-pë uj, zdryp prej ka-lit, ndi-gio mje-shtrin e mje-shtre-shën.

skr, shkr, skll.

skrop-thi skrrā-ja, i shkre-ti, shkri-mi, e shkri-na, i shkro-va nji le-trë, ka ra në skllop, mos i skllo-çit të mba-thu-nat.

mi, u shkrina, shkro-va, e shkro-va, shllo-pi, shllo-çi-ta, shllu-ka.

pështë, shëndr:

pështo-va, mes u pështet, shdrys je ar-këm, shëndri-ti ha-ma, mes i pështje-llo-ti-brat, ke-pshti shëndri-të me ku-le.

e shkrre-va për to-kë, kanë da-lë skllu-ka, mos u shkrryej në plu-hun, bu-kur-shkro-ja, u bá shkrum.

pësht, shëndr.

pështi-ni, pështe-ta, pështo-va, pështy-ma, pështo-lla pet-kat, mos i pështje-llo li-brat, i pështoj do re, shdrý-na ar-kën, po shëndri-të si die-lli, shka shëndri të në mal? ndrýej e shdryej u çart ar-ka.

Ll

Ll ka shkoj n'Ilgin Ll dh në të Ll
ajit Ur ti ja bën në rin t'ër të Ll ku
fu rrn Ll di në, Ur bi ni ja në gjy të të.

V

Të në V lo ne Ve rri i fsu lit Va la e
de tit Va su e Vde sa në Ve ra është e
ze të Ve sht Vra fu ro rit.

Z, ç, Xh, j

Ne e ze të ë në çi ke ja e de hur me Ça
ge rajt Ze gu i të re së ni i ë tit Ça
de fi shën dri të ça di ja ën na ti i ëy
he rit të mër tur dhi ça dri ma kha

u, U.

Ur-ti-ja âsht mâ e mi-rë se gjâ-ja. — U ri-thi çon dhenë për-pje-të. — Uj-ka âsht êm vëlla mâ i vo-gli. — U-le kryet se ha-së në tra; do me thâ-në se kush madh-shto-het nji kob e gjenë. — Uj-ku âsht nji bi-sh'e e-gër.

v, V.

Vi-jo-sa âsht nji lum qi der-dhet ndën V-lo-në. — Une er-dha prej Vra-ke. — Vë-ne-shta ka rrush plot. — Va-sa âsht nji fë-mi i ur-të. — Vë-n'ja më-ndën kën-di-mit e ke me kë-n' i lum. — Ve-ra na pjek pë-mët e drith-nat.

z, Z.

Za-dri-ma âsht nji fu-shë. — Zâ-ni i Zo-tit. — Ze-fi e Zy-be-ri shkoj-n ba-shkë. — U-ne shko-va në Zojz. — Zo-gu flu-tu-ron. — Zo-gu e Ze-ka ja-në vëlla-zën. — Ze-nji-ni qi nuk nep âsht si lo-pa shter-pë. — Zaj-mi e Za-go-lli ja-në dy dyer të mëdhaz-ja. — Zha-bja-ku. — Zha-va-ri. — Zhe-la-ni.

vu ri. Sha bja hu

x, O.

Obo ti a nji ha tund O su ni ësht nji
tum e O li ça nji mul O ra e xe zë O
de sa, O t mu, O t dra burg ja në gjy
te O se e Os man ësht nji ë mun.

c, C.

Ci ni e li na ja në ti mi rë ha ni e ti ni
ja në vëlla zën ti ri ha ha te pa i ma dhe
të mën fy tin tir ha i a jit. Ti shin prej
tu nga tit e prej ta rrajsh të për

ç, C.

ço ba ni çun ta bu të pi i je bri hutz

o, O.

O-ra e nie-rit âsht ndih-ma e Zo-tit. — Or-va-tu me vij-të për vet-ve-di e për at-dhe t' ând. — O-pa-ngat ja-në nji fa-rë mba-the. — Os-ma-ni pu-non mi-rë. — O-bo-rri â mbu-shë me bo-rë — Ob-ro-ku i ty-ne.

c, C.

Ci-ni ka xâ-në mâ mi-rë se të gjithë. — Co-pa duket e ma-dhe në do-rë të sho-qit. — Ci-ri-ko-kat ja-në më-su-e në ko-pshtë. — Cir-ka cir-ka u-ji shpon gu-rin. — Ci-lli âsht mâ i mi-rë? — Ca-fi âsht i vëllaj i Ca-nit. — Cu-be âsht nji pu-shk' e vo-gël. — U mbë-lu-e Cu-nga-li.

ç, Ç.

Çu-di-tem prej te-jet. — Ça-pi-ni âsht i ver-dhë. —

ţe di ku ţe ja gjyl pa mën ţe lë ţi ja e
ţi la ku rrinë nu rë ţup ţe ti

q, ly, ly.

lya vo çi, lya nji lla, lyra shi e lyia dri
ja në ka tu nde lyu ei, lya syri, lye gu, lya
ni ja lyem si gji e lyo mi na ja në dy nj
na lyji ni, lyje ni, lyje kw ja në nji i mën,
lyje li kw kot.

s, ſ.

Si ma i ſi me nt Sta ka e Se ku li rrinë
ka shkë Se li mi e ſy tej ma ni ja në
vella xën Spi çi ſe pu çi Shkodra, Shkrë
ti, Shu ka, She shi, Shtet di ja.

Ça-pe-le ju tho-në bret-ko-ca-ve. — Çi-le de-rën. — Ca-ka-lli rreh he-ku-rin. — Çou në kâ-mbë. — Ci-kë do më tha-në vaj-zë. — Cer-dhe byl-by-lash.

g, G.

Ga-bi-mi qi bâ-het të më-son për nji tje-tër he-rë. — Ga-brie-li ju fal Zo-jës së be-kue-me. — Vëllaut t'êm i tho-në Ga-spër. — Ga-ei âsht mi-rë. — Go-së do me thâ-në vaj-zë. — Go-di-ti flo-kët. — Go-j' e â-mbël. — Gje-li ko-kot. — Gjo-ni e Gjy-stja ja-në vëlla e mo-trë. — Gjâ-ja qi fi-to-het keq, shkon huq. — Gji-ni e Gjo-ka ja-në të mi-rë.

s, S.

Si-lja e Si-mo-ni ja-në nji shpi-je. — S ngi-het me gjâ sa i-ri-qi me dhe. — Spi-qi â në breg të de-tit. — Sje-llu prej Zo-tit. — Si je me shë-ndet? Si ke ndje-hë? — Sŷ-ni i lig shef keq gjith-mo-në. — Shko-të kah Sha-la e Sho-shi. — Shpa-ta e Skan-der-be-gut.

i, j, I, J.

Ishulli Isbien prej Ibralget Iri-gi
thorë Isdite di-ta e shë fo-xa fit ja mi-na
asht një gjy-tet i thjeshtë-nisë ju ka ni-ndi
një ka-tund.

k, K.

Ke-ta, Ki-ni, Ku-ti ja-në një shpi-je.
Ku ç'i, Ked-më-ndi, Ka-stra-ti, Kra-ja,
Krue-ja, Ka-mi-ja, Ki-ni-a Ke-lo-një,
Kall-më-ti ja-në vë-ndo-i-am.

t, T.

Ti-ta e Te-re-za ja-në më-tra, Te-ja e
Tu-shi ja-në vëlla-zën Trup-shë, Te-ja

i, j, I, J.

I-ri-qi nuk rri në plis, por në fe-rrë se në fe-rrë. — I-shte dja-l' i ur-të. — I ka hî le-pu-ri në bark. — Ja-sha-ri âsht i ve-gël. — Je-ta e nje-rit â si de-ti me ta-lla-ze. — Je-na në Ju-ban. — Di-tën e shë Jo-ze-fit e të shë Ju-kut.

k, K.

Kû ke kê-në sot? — Kam kê-në në shko-llë me Ke-lin. — Ka-lit të mi-rë shtoj ta-gjinë. — Ka çu-e Ki-ri e ka ma-rrë fu-shën. — Ka-ta e Ku-sha. — Kul-she-dra â nji gjâ e tri-llue-me. — Kanë ar-dhë prej Kel-më-ndit.

t, T.

Te-fa âsht prej Tro-sha-nit. — Ti-lja âsht nji vaj-z' e mi-rë. — The-me-li i shpisë du-het i fortë Ty-mi na bû-ni me kja. — Te-sha shko-lle. —

na, Te ma ki ja në ma le Erdh prej Triashte. The thi i Tha lës Thu mbi i pat ka mit Tha çi i një bajrak i Turkës.

f. T.

Ta ndi i madh e Ta ndi i ve gël Te ja je në Tra nja e Ti ti pi Ti ljes Ta ti mja ja në prej Ne tët Ti ra, Ti la ti

g. Gj.

Gjerpe zë ashtë një i shumë Kushtrim në Gju hë? Gje ri mi i Gju i mi Gjel xa i Gje rrë ti, Gju fa e ma bit ja në ka tu nde mal çi je.

p. P.

Pu na i mba rë Pje tri, Pa ti, Pa le ka

T'a kall-xo-va pu-nën si du-het me e bâ. — Tru-pi i nie-rit ka gjym-ty-rë shumë. — Thue-ja gjithkuj fja-lën e mi-rë. — Tha-nat nuk pi-qen të tà-na. — Thim-thi i ble-tës.

f, F.

Fi-llo di-tën mi-rë tuj lu-të Zo-tin. — Fë-mi-të e mi-rë janë she-ndi i prind-ve. — Fa-lja fa-jin tjer-ve se kë-shtû të fa-lë Zo-ti ty. — Fri-ga e Tën-zot fi-lli-mi i di-jes. — Fja-la e â-mbël then të for-tin. — Fol pak e ve-shto shumë.

q, Q.

Qel-za e Qe-rre-ti ja-në ka-tu-nde mal-ci-je. — Që-ni kû ha, le-hë. — Qi-tja ndër mënd. — Qe po kë-ndon qy-qja. — Qet gu-rin e mshe-hë do-rën. — Qa-ſa âsht ndën go-jë: me ngja-të fja-la me da-lë. — Qy-pi i vo-jit.

p, P.

Pu-no e lut Zo-tin! — Pje-tri nuk idh-no-het

Fa le ri, Fa lu shi, Fri ndi, Fri ndu shi,
Fri ka, Fri la ja në i mna gjindsh Ll-nës
për Fe jë. Fz rind. Fi stu lli, Fa çe ra më
r Fe xhja ja në a për

b. B.

Bërdi ca Bet le ja, Bu sha ki, Bar bu lli shi,
Ba ba, Bli ni shti je në ka lu nde a për Mko
dre, Bre gu i Bue nës Be ri sha, Bër dhe të

r. F.

Fue je gu jën Fa mu i Fe xhe që kanë Fa
ma xan Frën ri i Fre je lli ki ja në Frre
dhe ndë i më çim Frë në Frë shqip
Fran xat e Mko drës

kurr. — Pi-ra-na âsht a-fër Pez-rë-ndit. — Pal Pe-pa e Prë-ndush Prë-la ja-në ku-shrt. — Po vjen Prënd-ve-ra. — Plu-mbi âsht i rë-ndë. — Pu-si ka shte-rrë. — Pri-ndja mu-ndo-hen për ju. — Pri-te ve-din mos me ga-bu-e në fja-lë.

b, B.

Bân mi-r' e gjëj keq. — Ble-ta du-hu-ron ndër lu-le. — Bë-na me shku-e në Bër-di-e'o në Bel-to-jë. — Ba-ba i mi-rë shtër-ngon fë-mit' e vet. — Be-sa e nie-rit do të jetë he-ku-rit. — Bân nde-rë në daç me gje-të nde-rë. — U-ra e Bue-nës. — Bal-tja âsht prej Bre-gut të Bue-nës.

r, R.

Ra-na âsht e i-më. — Re-sa âsht e ke-qe. — Ro-sat ja-në ri-ka t'e-gra. — Ro-ja du-het ndër gjithë së-nde. — Rri-tu i ur-të. — Rre-sa bân shumë pu-në. — Kë â Rren-ci? — Rri-lli ju bân keq bak-ti-vet. — Ro-na âsht nji kryegjyteti.

L, l.

La xër, Le, Lic, Lo re, Lush, Lipi, Luke, Luki ja në i mua ma shkruajsh Le za Lixi, Le në, Li në, Lu ki ja në i mua fimmash. He shi, Hu pi, Ha ra e ay re.

d, D

Dri ni ashtë nji lum i madh. Da shi, Dushema në, Dardha, Durr ai, Daj ai, Del fi në shtë, Di l'ra, Del ri na ja në ri nde Shqyp ni ja. Dhel pën e nji tër. Dhe u i Ri.

h, H

He luk e, Hi të ja në një, Ha sa ni e, Hy dh

l, L.

La-ma â mbu-shë me gru-në. — Lu-let e ko-pshtit. — Lë-ri-mi â mâ se u-shqi-mi. — Lu-shi âsht dja-l' i mi-rë. — Lo-pa pallë. — Læj-le-ku bâ-ni çer-dhen e vet. — Lla-va e uç-vo ka ma-rrë fu-shën. — Lla-bu-dra âsht nji bi-më. — Lla-ci bân gël-çe-re. — Lle-shi â mâ i mi-rë se Ze-ka. — Llo-çi m' i ndynë pet-kat. — Llë-shi i Zi.

d, D.

Du-ro shumë. — Du-rue-si, shel-bue-si. — Dri-tâ e die-llit. — Desht me ju a-vi-të u-jit e ra mbrë-ndë. — Dri-shti bje qe-pë. — Due-n'je sho-qi shoj-n. — Du-shtë-ni-ja me sho-kë â pu-ma mâ e mi-ra. — Dhâ-mbi kur çar-tet dhëmb. — Dhi-më kre-je. — Dhël-pna hû-ngri pu-lat. — Dhëntë ku-llo-sin.

h, H.

Hînë në shko-llë! — Hu-mboj to-ka e ra mbrë-

ri ja në prej Ha sit Ha pa de rën Hyr se në
Ha ru shu Hi ni Ki ti, Haj me ti

a, A.

A du ni A dem A ga A di the në A ge?
A je ti A ge sti në? A pri pa A fje rit thë
me ti. A me ri ka

ni, N.

Nat a ja. Na dhe. Ner ku ri, Nër di ta,
Na ti zi, Na fje, Na ne xi, Na ze ge ja
ja në ri nde t'i ma. Na z rre ku, Ne si,
Nbë shku Na, Ni te ti ja në ka tu nde

n, N

Ni ku, Ku shi, Ti ke ti. Ndeu, Ndrei, Ndë

ndë. — Hy-pa ma-je ma-lit. — Hu-pi si kry-pa n'uj. — Hu-ndë gia-ti. — Hī-thi djegë do-rën. — Ha-sa në Hot-nja-në. — Ho-llim i madh.

a, A.

A ke xâ-në me shkru-e? — A-na e ma-lit. — A-ra âsht pu-nu-e mi-rë. — A je, si je. — A-rrat i-shin kryn-ça. — At-dheu âsht vë-ndi kû ke-na le.

m, M.

Ma-let e mal-ta ja-në mbu-shë me bo-rë. — Mi-lo-ti âsht në breg të Ma-tës. — Mziu e Mi-liskau ja-në dy ka-tu-nde Mal-ci-je të Pu-kës. — Mi-ni ka bre ar-kën. — Ma-te mi-rë fja-lën. — Mos fol pa ne-vo-jë.

n, N.

Ne-sër âsht fe-stë. — Në bâjsh mi-rë, gjën mi-rë. — Ne-vo-ja nuk ka gjygj. — Ni-su e

ja, Ado ka, Adur thi ja në një i mrr
Adren, Adre ka Jni asht Ka pu lli? Një
ni vjen, tje tri shkon. Ajo m ja do rën të
mr fe nit. Ajo tu për shka llash.

ë, Ë, ë, Ë.

Ël la sa ni Ël ka e pru ni Ë gër a mi
nuk bjë gjë të mi në Ë ë tja e ma dhe.
Ë e mbas gju lës ur të.

a, b, c, ç, d, dh, e, ë, f, g,
gj, h, i, j, k, l, ll, m, n, nj,
o, p, q, r, rr, s, sh, t, th, u,
v, x, xh, y, z, zh.

shko në shpi. — Ndigjo pri-ndën t'a-nde në do me je-tu-e shumë për-mbi dhe. — Nadja e mi-rë. — Në-pi ar-sy-e. — Ni-pa-shit t'o-ne. — Nji-la Bue-ne. — Njaj qi nuk xën shko-lle, jet si berr. — Një-na do-rë lanë tje-trën, e të dy-ja laj-n fa-qet. — Nji-ta ka-dal për shka-llash.

e, E, ë, Ë.

E-ra e mi-rë. — E di kush je. — E ni te une. — E mba-ro-va pu-nën. — E-ja shpejt. — E-dhi shkon mbas dhi-së. — E-dhe ti je si aj. — E-pi të vor-fë-nit e Zo-ti të nep ty. — E Ëj-tja e ma-dhe.

a, b, c, ç, d, dh, e, ë, f, g, gj, h, i, j, k, l, ll, m, n, nj, o, p, q, r, rr, s, sh, t, th, u, v, x, xh, y, z, zh.

A, B, C, Ç, D, Dh, E, Ë, F,
G, Gj, H, I, J, K, L, Ll,
M, N, Nj, O, P, Q, R, Rr,
S, Sh, T, Th, U, V, X, Xh,
Y, Z, Zh.

1.

Gur-i-asht i-fortë. Le-shi-asht i-bu-të
Gje-thi-a i-letë. Të-ni-asht i-ho-llë. Ba-
ri-asht i-nje-më. Ta-na-asht e-tha-
të. Ta-mbi-asht i-shkrë-të. Dja-thi-
asht i-ngrë-të. Tha-mi-asht i-shëndrit-
shëm. Drë-ni-asht i-ter-shëm. Bo-
ra-asht e-bar-dhë.

A, B, C, Ç, D, Dh, E, Ë, F,

G, Gj, H, I, J, K, L, Ll, M,

N, Nj, O, P, Q, R, Rr, S, Sh,

T, Th, U, V, X, Xh, Y, Z, Zh.

BKSH

1.

Mësuesi më-son fë-mitë. — Bul-ku pu-non to-kën. — Gjue-ta-ri vret le-pu-ra. — Kë-pu-ca-xhi-ja bân kë-pu-cë. — Shkar-pa-xhi-ja ar-non shkar-pat. — Ku-li çon ba-rrën. — Qetë ngre-hin qe-rrin e par-me-ndën. — Mi-ca ndje-kë shpinë. — Që-ni ndje-kë të zo-në.

2.

Ku rri e ë Shpe ndi flu tu rin. Ka ra të
ri he en ka i shkon treh fyt ri the het me
maj. Dru ja pri tet me spa të, me sa ki e i
me kme së. Të shi që thot me ger sha në.
Set ku qe pat me pë r qyt pa në. Të ri shta
flën në djep. Ja mbë mje tet prej të pish,
prej de ksh e prej dhisk

3.

Shpi ja ësht e mal të e pu së i kthellë. Të rre
ni ësht i rrë mb y shëm i ri ja ësht e am të.
Dru ni ësht i tët i ke ku ri i ru në. Të ra
ësht e fa shkë r a ku lli i ngur të. Të pi ni
ësht i madh e de li i hap të. Ka na shëndrë
të hyqt shi shi lloj në dir lli shkel zem.

2.

Që-ni qi le-hë, nuk ha. — Mos ja bãn kujt se ſa bdj-n e ſa le-proj-n. — To-ka âsht flo-ri-nit për pun-to-rë; për prī-me-sa nuk qet gjâ. — Rri me sho-kë ſ ur-të. — Mi-ku i mi-rë nuk ka të pa-guem. — Kù të hash bu-kën, mos për-mbyz ku-pën. — Sa lu-le çi-lin, nuk li-dhin. — Kush flën me qën, ço-het me plë-shtu.

3.

Që-ni le-hë. — Za-gu-rī hu-ngron. — Mi-ca nja-gu-llon. — Ka-li hi-ngllon. — Zo-gu pi-ngron. — Byl-by-li kë-ndon. — Trum-ca-ku cī-ja-të. — Lo-pa pullë. — Më-za-ti bër-ly-ket. — Uj-ku lu-ron. — De-ljā ble-gron. — Pu-la ko-ku-ri-së. — Gje-li bân ki-kii-kiii..

4.

Fë-mi-ja i ur-të ndi-gjon prindi e vet. — Ve-shet na-dje, la-het e kre-het. — Ju bje pet-ka-ve me bru-shë. — Bân gadi te-shat e shko-llës. — Ma-ndej ni-set e shkon në shko-llë. — Vë-n'ja më-ndën mi-rë kë-ndi-mit. — Mo-ti qi shkon sot, nuk vjen më. — Rri me sho-kë t' ur-të. — Mi-ku i mi-rë nuk ka të pa-gucm. — Të-pri-ja ka mre-ku-lliën.

5.

To-ka qet bi-më. — Drû-ja, bu-ri e gjith-shka mu-gu-llon prej to-ke; thohet bi-më. — Të-mël qe-sin gjeth, lu-le e pë-më. — Di-sa qe-sin gjeth e lu-le e nuk li-dhën pë-më. — Të-ma ka rranxën, tru-pin e de-gël. — Nie-ri ka nji korp e nji shpirt. — Kor-pi ka kry-e, trup e gjym-ty-rë.

6.

Mà ni-rë me di-të se me pa-së. — Kush s ka sho-kun prec-të shko-pin. — Tri-ni i ni-rë me sho-kë shumë. — Kush s ka pu-të, ha so-rrë. — Pe-shku prej kre-je qel-bel. — Gjy-su e dhent si vi-çi i Ndrent. — I vue-ni di shka âsht i më-sue-ni. — U dogj pla-ka tu-mblit e i fry-ni ko-sit.

o o o

Këndime.

1. Zina.

Zina âsht nji vajzë e urtë; t' a njofturen nji herë gjithkush e do mirë. Zina e di shka âsht Zoti, i latet për ditë e nuk do me e fye. Në shpi nuk ndihet aspak e ju ndigjon të nëdhajve. Âsht e dashtun me gjithkënd e nuk thotë kurr fjalë të keqe o rrëna. Babu e nâna lumnojn për vajzë qi kanë.

2. Vajza e dhimshme.

Oh sa e mirë âsht Tilja! I'ër gjithë të shtunde shkon e i çon buk Gjonit plak qi lypë në rrugë. Ne e dielë rnen për të mezën e hanave qi binë në sofër. Me ra plaku i lig, Tilja shkon me nânën e vet me e pa, e herë i çon bukë, e herë ndo j gotë ruki. I shkreti plak e levdon e e uron. E përnjimênd Tilja kâ me pasë bekimin e Zënzot.

3. Bleta.

Nji ditë Lëpi i thotë t' et: Babë, këqyre bletën; shka ka qi sjellet ashtú tuj fluturue herë mbë nji lule, herë mbë nji tjetër?

E baba i tha: Punon more bir; shkon tuj mbledhë dyllin me godîtë shpinë, e mjultën me mbajt gjallë zogat e veta kur të vinë dimni. Bleta edhe na mëson

ne. se duhet me punue, e me punue me kohë e ne mëndue edhe për nesër.

Kur kë gjâ, e kur teprija
T' ndlë ndër t' mira e t' habitë
Mëndo mirë, se ndoshta 'j ditë
Ke me pasun shumë ngushtim.

4. Puna.

Bleta punon gjithë ditën
Tnj rnue me thimth ndër lule.
E kësaj e nsuj ja ngule
Me mbrsë fashojt e vet.

Djerset ndën diell puntori
Kërrut mbi qarnaënd. me që
E shprishë njat t' lumiu dhe
Qi 'j dit' gjallim i qet.

Nepër tallaze t' detit
Sjellet me bark' detori,
E mbas ati mund qi nori,
Ngarku' me gjâ, pushon.

Në det, mbi dhe, gjithkahun
Mundit e punës fitimin:
E përmbi djers' bekimin
I madhi Zot e lëshon.

5. Lulet e pëmët.

Cini kishte në koqshtë nji pjeshkë.

Erdh prëndvera e pjeshka u mbush me lule. Cinit i kënshin fort ato lule të bardha e të kuqe. Nji ditë vëni shikalën, hypi mbi pjeshkë e i mblodh gjithë ato lule.

Erdh vera. Cini prittë se po dalin pënët, por pjeshka nuk kishte vrę se gjeth.

— Kush do pënë, mos të çarsin lulet.

Âsht nji kushë e 'j hushë: Nji spatë me nji të rame pret nji qiud lisa.

6. Vëllau i dashtun.

Kelit i fali lala nji mollë të bukur. Sa shkoj në shpi i tha Linës, së motrës. „Këqyr sa e bukur âsht këjo mollë! Eja e t' a dajm bashkë." „Me kënë mâ e madhe, i tha e motra, kishim me e da bashkë; por mbassi âsht aq e vogël, haje vetë." „Ani ça? tha Keli, t' a hamë bashkë, se më xjen mâ s mirë."

7. Fëmija i dlirtë.

Tefa ishtë nji fëmi i mbarshëm fort. Patkat i kishte gjithmonë dlirtë, e ju hite votë me brushë. Nuk i shifej nji pikë ûndyre as në parzëm as në prêhën; e muk i ndyete kundrat me baltë tuj ngâ rrugës. Fagët e duert i late për ortë e i kishte gjithmonë dlirtë. Të tânë e doshin mirë kët fëmi.

Nânës ju kënaqte zêmra kur e shifte. Kur Tefa e merrte në grykë me ato duer të bardha e të dlirta, i bâhej nânës si me puzë në fyt nji kolanë florini.

8. Tënzot.

Urratën e ferishtave
Me ndie në qiell t' a kândë;
Na rrit ndën hûje t' ânde
Na ruej ti pra, o Zot.

9. Zhargoja.

Nji fëmi qi s' po e përmëndi, nuk dote kurr m' u la as m' u krehë. E âma e rrahte për orë, e u mundote me e nëse. Ky fëmi kur hate, herë i hate hasnat tepër të xeta, herë tepër të ftofta.

Brete kocat. Thete me dhâmbë urrut e leˢthijat.

Prandej i ishin çartë dhâmët e do i kishin ra; ishte i zbetë, i qelbej frŷma, flokët i kishte si harushë, ñaqet e duert plot me zdrallë. Brëzin e ngrehte zharg për tokë, si me pasë bështin për mbrapa.

I ndybej gjithkuj, e as nji fëmi s dote me i ndëj afër.

10. Molla e çartun.

Nji fëmijë i fahaë nji shŷoetë molla aq të kuqe e të bukura sa me i hângrë me sŷ.

Por nji ndër nto molla ishte e çartun.

I kishin pasë thânë, se nji mollë e çartun mbaston me prishë të tânat. Por aj fëmija, nse mënde të vet, kujtote se gjithë nto molla të shëndoshta do t' a shëndoshshin edhe atë qi ishte çartë.

I vû pra të tâna bashkë. Mbas dy javësh mer me i xjerrë: por i gjet kalbë të tânat.

Atëherë i tha i jatë: Këqyr, more bir, si nji mollë e kalbët ka çartë gjithë këto molla. Xën pra e mbaje mënd, se mbaston nji shok i keq me çurtë sa e sa të mirë.

11. Sahati.

Gjushit ja kândte fort sahatin e ja lypte pa pra t' et. Baba i dha fjalën, se do t' i blej nji sahat në kjoftë se del mâ i pari ndër shokë në shkollë.

Gjushi u vû gjithë sa mujti me xânë sa mâ mirë, e në mbarim të shkollvet, kur erdh koha e provëve, Gjushi duel ma i puri ndër të tânë.

Baba j' a mbajtû fjalën, e i bleu nji shat sermît të bukur fort; e mbi të kishte shkrue këto fjalë:

— Gjithmonë âsht koha me punue mbarë.

12. Ndihma e Zotit për Fëmi.

Këqyr si shkon klluka
Me zogj rrethue;
Janë të njoni' qi thue
Se nuk kanë pështim.

Por kur shtergata
Zhgrehet për muzeri,
O kur skyferi
Vjen fluturim.

Nget klluka e njera,
Shtrîn kraht' e veta
E me sto fleta
Mbëlon zogjt e rri.

Njashtu prej qiellë
Fëmitë e soditë,
E mntë e ditë
Ruej, o Zot, ti.

13. Puna çon ú.

Liza kishte ndêj nji paradite me duer n' ijë, pa punue. Kur erdh koha e mjesditës e thirri nâna me hângrî, n ankote se hasnat ishin zie keq, e hângri pa kurrfarë shijimit. Mbas bake e âma e çoj te kroni me la petkat.

Kur n' e mbramje erdh në shpi i dha me hângrë shka kishte teprue në mjesditë. „Oh sa mirë i paske goditë tash!" i tha Liza e' âmës; por e âma j' a priti: „A e di pse? pse mbasdite nuk ke ndêj pa punë, e puna të ka çue ú. Këto janë teprisat e bukës qi kena pasë shtrue në mjesditë. Shife pra se bukën, qi na falë Zoti, n' a kânde kur e fitojm me mûnd; por kur na shkon dita ndêjun, nak duket e shishme.

14. Nji tubë lule.

— A t' i kände koket, nnoj njonie?

— Po, Zotni.

— Po të nap pra nji koke, por m' a nep njat tubë lule qi paske mbledhë.

— Më ndi, por nuk mündem.

— Po të nap dy. A po m' a nep? Tri, katër . . . sa të duesh. A po m' a nep pra?

— Ket tubë lule e kam mbledhë me ja çue gjyshës, qi ka ëmnin sot, e nuk e nap për gjithë koket e të tânë botës.

— Të lumtë, e bardha vajzë! Mbâj ato lule pra por eja se due me të falë nji grusht koke.

15. Trim e i mbarshëm.

Dy fëmi të vogjël ngitshin mbas flutrave bregut të visë. Tuj marrë mbrapa flunrat, ju avitnë tepër bregut, e ranc n' uj. Të njerët filluenë me britë në kupë të qiellës e ishin tuj u mbytë mbeténdë.

Shumë vetë u dyndnë tuj ndie atë brimë; por mbassi nuk dishin not, ju dhimte vehtja, e s guxoshin me hî n' uj; e prandej filluenë edhe ata me britë.

E ndjeu at xhurnë Gjoni, nji bari bërresh qi qilloj atŷ pari, e ngau me vrep, u desh me të shpejt, ra n' uj, e i xuer ato dy fëmi.

Ja mberrînî nb' at çus edhe basha i atyne fëmive, e kur pau se Gjoni i pështoj fëmitë xuer mo i dhânë do pare për këtë ndorë.

Por Gjoni nuk i desht, e nos me ndie se gjindja rrite tuj e levdue, iku e shkoj te bërret e veta.

16. Nadja.

Qe zhurdhi drita:
Zogu po çohet,
E n' mâje t' gênit
Rrin e shpaplohet:
Mandej prej shêndit,
Pa lnejtun vêndit,
Zotit i 'kêndon.

Prej zogut të vogël
Xên tine, o fêmi,
Zotit qi t' ruejti
Nder' ne i përtrî.
Kështû punën t' ânde
Gjithë si t' a kândo
Zoti e bekon.

17. Në pêndesë.

Shka ka ajo vajzë qi âsht **mukë** te shkalla e rri tuj kja?

— Kjun se nâna ne **n**otra tjera ka shkue ne bâjt te tezja, e atê e ka lânë në shpî.

— Po shka ka bâ qyqja qi nuk e kanë nanrrë me vedi?

— Shka ka bâ? Ajo nuk j' a vên mênden shkollës aspak e **d**eri tash nuk ka xânë kurgjâ.

Oh sa mirë kîshte ne kênë ne j' a bâ njiehtû gjithë atyne qi nuk xehen për kêndime.

18. Nji zog i mêçëm.

Nji zotni nhnte në shpi nji gardalinë të bukur e aq të dashtun, qi nuk ju date knrr, e herë i vîte në dorë, e herë i kêeete nbi krye.

Nji ditë zotnija ishte tuj hângrë bukë me do mûq. Dera e kafazit ishte çilë e zogu duel, e si u suell nji herë rreth e rreth anës, shkoj e i ndêj nbi krye të zot.

Mb' atë kohë të tânë ishin tuj pie. Zotnija çoj gotën e vet plot me vênë, e zogu kêoej nbi buzë të saj, uli skjepin e e kërkoj vênën.

Nuk pin veç se nji ërkë i shkreti; por me 'j herë e prishi, e këthej i dejan në kafaz.

Mbas disa ditsh, qilloj prap Zotnija me do miq qi kishte thirrë në gostë, e u mendue me i dhânë prap me pie vênë zogut. Por gardalina e kishte mbajt mênd ça pat hjekë të parën herë; prandej iku e hini në kafaz pa e kërkue mâ vênën.

Oh me kênë të tânë të mêçëm si ajo gardalinë.

19. Ninja e drejtë.

„Eja edhe ti, Nine, nga" i thanë nji vajzës qi ishte tuj hie në shkollë, do shoqe tjera, qi ishin mbledhë në fûnd të shkollës. „Ke ardhë mbë kohë: eja se dishka dona me të kallxue; por me na dhânë fjalën se nuk i kallxon kërkuj."

„As nânës?"

— Jo nioj, kërkuj.

„Lênja pra se s'due me e ndie; nânës i kallxoj gjithshka e nuk i meshelë kurgjâ.

Nânës kallxoni gjithshka, o fëmî, e mos bâni kurr ndoj punë qi me ju ardhë marre me e ndie kush."

20. I dogj mîza.

„Nânë, nuk e kam thye une këtë xham: e si kam pasë me e thye, qi tash dy sahat jam tuj qepë njitën?"

Qishtë i tha Kusha nânës, qi kishte pasë ndie, se u thye nji xham, e hini s' odë me pa ç' u bâ.

Por mbas këso fjalësh nâna u kujtue edhe mâ mirë, e ja nguli syt së bisë e i tha: „Po pse po kuqe, pra? Ti ke dashtë me më rrejt e t' a shof rrênën në sy. Pse fole pa të thânë kush gjâ? Diku të dogj

mëza. Ani pra sot s ke me dalë n' oborr me luejt me shoqe."

As lotët, as të lutunit nuk mujtnë me e pështue Kushëri.

21. Dy lundratarët.

Dy vetë mbushin nji lundrë të nji lum qi kishte bâ uj shumë. Njëni asish ishte i ri e i pamaturm, tjetri plak e i mësuem gjithë nduersh për punë t' ujit.

Nji ditë tuj shkue nepër uj punë prej së largu se do të dalshin me lundrë ndën nji vig. Ishte punë e vështirë, e dubej dije e zëmrë shumë.

Plaku e pau rreziku e i briti të madhe shoqit: „Or ti, këqyr se po pdëshë mb' at vig; vën'ja mënden mos të marrin rrjedha mbë tjëtër anë, se gradisë."

„Shko more," i tha i riu. „Sa tutës kënke; këtë ë atje kena se si e sjellim lundrën sa të duna."

„Jo, i tha plaku une ja di ujit; njikëtë fillon rreziku; si të marrin lundra këtë, njashtë shkon."

Fjalët e plakut ishin të mira e të mëqnse fort, por aj djali nuk i xuni besë; shtini veshët në leh e

lëshoj lundrën me shkue si desht vetë: i mërrí! Sa mbrrini afër vigut e pau se nuk ishte më punë me ndalë lundrën; e mnerr rrjedha teposhtë, përmbysi lundrën, e djali u mbyt n' uj.

22. Nji kacidh.

„Moj e bardhë" i tha nji ditë e ânës së hisë „ç' e ke bâ kacidhin qi të ka falë texja?"

„Ju kam dhânë nji fëmisë së keq."

„A me e bâ të mirë?"

„Po, mbsë: a nuk janë të madhit Zot edhe zogjt?"

„Na, e gjithshka âsht në këtë botë, jemi të Tënzot. Zot' ynë na thotë n' unjill se nuk i tretë mëndje ns mâ i vogli zog."

„Ani pra mbsë aj fëmija i keq kishte xânë nji zog e dote me e qitë me e shitë. Zogu bërtitte i ngrîti sa kâ mujte, u përplaste me ikë; por aj djali i kishte xânë skjopin mos me e lânë me bërtitë. E nuk drote se Zoti e ndiete zogun e shkretë, e do t' i epte ndeshkimin ati zëmrë-gurit.

„Zotit i shkon në vosh gjithmonë vaji i të shumuve, e ndeshkon të këqitë. E shka bâne ti atëherë?"

„I dhanë ati djalit kacidhin me lëshue zogun. Me e pasë pa, o mbsë, sa fort u bâ në shênd i shumi zog kur i pështoj dore, ishe gëzue edhe ti."

„Për njimênd ishe gëzue edhe une, e m' a ke kënaqë zëmrën me ket punë qi ke bâ. I madhi Zot i këqyrë me dashtni gjithë sëndet qi ka krijue; e na tuj pasë kujdes për këto sënde të mëdha o të vogla qi të jenë, dijtojm se dnem të madhin Zot.

23. Nji qortim.

Her' mb' nji lule, her' mb' nji tjetër
Shkote 'j blet' tuj fluturue;
Kur vjen Tilja e ju afrue
Për me mujt' me e xânun mb' ta.

Por sa lulën e përkiti,
Iku bleta për hava
E ksaj' vajzës, qi desht me e nga,
Muer e i bâni kët ankim:

„Qysh prej nadje po mundohem
Me shtue gjân, me mbajtun shpinë:
Vêa'ja mênden e çalltinë
Xân prej mejet, e nsos mêngu."

U topit prej ktyne fjalve
Tilja e shkret' e ja kuq fëtyra:
E ç' at'her' u bâ pasqyra
E gjithë t' mirës me gjithë çalltin.

24. Dy shpija.

Njëna ka mbrênde nji zotni qi flën gjithë dimnin: e në prendverë kur del me shetitë kadal kadal, i vêhet mbrapa edhe shpija.

Tjetra ka mbrêndë nji zotni qi nuk shifet, âsht e bardhë krejt e rrumbullake, pa dyer e pa dritore; e i zoti, kur do me dalë, do të shpërtheja murin.

25. Të vorfnit.

Në kryc të nji rrugës ishin ndêj dy të vorfën, qi shtrishin dorën ndhënarve me kujtue Zotin e me ju falë ndo 'j send.

Njëni ishte i verbtë, e tjetri i marrun kâmbësh, aq sa nuk mujte me qëndrue mbë to.

Ky i shkjepti i tha nji ditë ati shoqit të vet:

— Ti po e shef fort mirë se s jena tuj ftue gjâ, pse pak kush del këtû-pari. A po ndien pra? Mue më panoja mirë sýt, e ty kâmbët: ta shtënë në punë këtë gjâ sënd qi na ka mbetë e kush e di se ka me na dalë mirë. Ti më merr ûne në krah, e une kam me të kallxue rrugën kah do të vemi; e njishtû kena me kërkue vëndet ku mblidhen gjithë mâ shumë.

— Të lumtë goja, i tha tjetri, se mirë e ke mëndue se kanë pa e provue.

Me këtë ndihmë qi këto të shkretë i epshin shoqi shojt, dishi ju bâhej mâ e lehtë e vështira qi kishin.

I" i ndihmojm pra shoqi shojt, e kena me punë fuqi mâ shumë.

26. Hyjt.

Dielli hâna e hyjt shifen në qiell. Kur shëndritë dielli? Kur shëndrit hâna? Kur duken hyjt? Kur shëndritë hâna, shifet edhe natën, por jo aq mirë si ditën.

Hâna ndërron fëtyrë për ore; hera herë âsht rrumbullake e i thotë hânë plote; hera herë shifet veç gjysa; e disa herë duket si nji këmesë o drapën. Hera herë nuk shifet aspak. Hâna lenë e prëndon.

Hyjt nuk shifen ditën, e pra janë në qiell si hyjt e natës; por na nuk mund ti shofim prej diellit, qi lëshon dritë fort më shumë se hyjt. Hyjt janë fort larg prej nesh, prandej duken të vogjël porsi shkëndija qi xhixhillojn në qiell. A mund të njohen hyjt?

27. Një kashtë e një lashtë.

Këqyri tokën ndëna kâmb' t' mija
Me një faqe si tepsija,
Që për ditë ndërrou vênd e mâsë;
Her' â gjysë, her' shifet plot,
Her' t' një dreqnit â në giasë
Deri sa nuk shifet dot.

28. Mos prek!

Asht një fëmi që do me prekë gjithshka, e then e çartë gjithshka përket.

Ka 'j herë e âma e merr me vedi ndër miq: por gjithkuj i vjen keq me ja hie mbrêndë aj fëmi, pse e dinë se para se m' u mâsë aj fëmi, një rrêng do t' a bâj.

Në vênd se me ndej në karrig, sjellet nepër odë, e me gjetë gjâ mbi tavolinë, nuk i mbaston me e pa me sy.

Çohet në mâ'je të gishtave, kucaviret, merr me dorë gjithshka, e me e mbrâm ndo 'j sênd i hje në tokë.

At fëmi kërkush nuk e do afër tavolinës së vet, kû âsht ndo 'j sênd që thehet; e mos mujt e âma me j'a hjekë at ves, s' mund t' i shkojn kuj mbrêndë se shoqët nuk e durojn.

Dje njêna ja tha ndër sy: Eja me më pa kur të dnesh, por, pash kryet, mos e merr mâ me vedi at emërllokun t' âmë; âsht i dashtun sa të thnesh, por s' lên gjâ pa thye.

Dy herë që më ka kênë në shpi, më ka thye një pasqyrë, një sakse bilurit, e një sahat.

Nâna e shkretë u kuq, e i vite turp me pasë nji fëmi kaq të mbrapshtë; por e mjera nuk ka faj.

Fajin e ka fëmija vetë, qi s i xën shtati vënd kërkûnd, e për gjithë ditë e bân nji të re.

Duhet me i ru mbrapa fort këti fëmisë, me e shtërngue e me e mësue me punue nus me mënd, e sidomos me lânë vesin e keq qi ka me prekë gjithshka.

29. Fëmija e Zogu.

Shka ke, zog, qi rri kuq idhun
Mb' at kafaz e nuk po kûndon?
— Jam ktû mbrëndë si 'j qën i lidhun,
Pmndej zëmra më lotun.
Fort i bukur, fort i dëlirë
Ky kafaz dikur t'u duk:
— S 'e kam ditë për kaq të vështirë,
Këtû ku bulu mâ shumë se bukë.

30. Rrica.

Fëmija mirë bâhet për gaz, si Toni qi j' u dridh shtati, e e guxon m' u afë prej karrige pse pau nji mi n' odë.

Po kûqyre pëseri! Mini i shkretë, si ndjeu zhurmën, u nxundue me pështue vedin, pa i bâ fëmisë kurgjâ; por fëmija nuk prûnë nuj kja e nj britë në kupë të qiellës, si me pasë marrë shpija zjarm.

Tush kanë me ardhë gjindja e kanë me ja vû gazin, pse këso punësh i bân shpesh aj djal.

Tash vosii nji klysh ju vû mbrapa me luejt me të; e aj prej frige u nxundue me hypë nbë nji shkallë të kege, qi îshte pështetë nji muri. Por si vûni kâmbën mbë shkallë të parë, nuer anën e ru nbë nji hurthë, qi desht Zoti e s kishte nj shumë sa m' u nbytë.

Në mos e largoftë prej vedit këtë rricë, pasë se ka me e qesëzë gjithkush, ka me i ndodhë ndo 'j dâm i madh.

31. Mbramja.

Përmbrapa malit
Dielli prendoj,
Edhe 'j dit' jete
Me të qe shkoj.
Kadal prej fushe
Me dhi, me dhën
Tu' u njit çobani
Përpara i vën.

Tuj pallun lopa
Për viç shpejton,
Ilërlyken nzetnit,
Delja blegron.
E bulku lodhshëm
Prej mundit t' vet,
Zotit i falet
Për hae e shtrëndet.

32. Korpi i nierit.

Korpi i nierit ka shumë gjymtvrë, rreshtue me bukuri. Në maje ka kryet që pështetet mbë qafë. Anës përpara i thonë fyt.

Qafa e fytë njiten me trup. Anës përpara të trupit i thonë parzëm; anës mbrapa, shpinë. Ndën parzëm âsht barku, e mbë dy anët andej e këndej janë ijtë.

Prej supave që janë andej e këndej në maje të trupit, dalin krahët, që mburojn atŷ ku njiten me dorë.

Kryet, qafa, parzmi, supat, barku e shpina pështeten mbë shalë o koshë e mbë kërçikë, e këta të tânë pështeten mbi kâmbë.

Nieri ka hûndë, e me hûndë merr erë; ka sŷ e me sŷ shef; ka veshë, e me veshë ndien; ka gjuhë e qellzë, e me gjuhë e me qellzë ndien shijimin e sëndeve ka dej nepër trup gjithkah e me ta ndien në të prekun.

Të marrunit erë, të panit, të ndiemit, shijimi, e të prekunit janë pësë shiset e nierit.

Nji i dekun nuk shef, nuk ndien, nuk ka të marrun erë; nuk flet pse i mungon shpirti.

Pra shpirti e mba gjallë korpin t' onë.

Fëmitë e mirë e kanë shpirtin të bukur; e vocat e këqi e kanë të ndyet e të pëçpdshëm.

Të mandohena pra me kënë gjithnonë të mirë e t' urtë.

33. Nji kashë e nji lashë.

1. Kur j'a nheri nepër të zhardhun të dritës, zogjt galdojn, puntorët sjellen prej mejet e veç prinesi nuk më shef. Kush kalet?

2. Nji popull i shpejt, pa kâmb' e pa gojë e qi nerr bâj gjithë dìtën e ndermë, ku rri?

34. Shpija.

Prej shkolle shkoj fli në shpi t' ôme. Aty gjëj nânën, motrat e vëllaznit e mi, qi gëzohen e këndqen kur më shofin me sy.

Kah mbramja këthen prej punës edhe em atë, e me i dal përpara për me i kallxue se shka kam xânë në shkollë.

Em atë e em âmë jemë të dashtunit prindt e mi; prej tyne me kam le e i kam çilë syt. Ata mandohen nat' e ditë për me më mbajt, me më veshë e me më

rritë me gjithë të mira; por edhe une kur kam n' a bà i madh, kam me punue për ta, e me jo bà ndihmë ali pleqni.

Fëmija ka përlim me e dashtë e me e ndërtue prindën e vet, e naos me j' a prishë zëmrën kurr. Njaj fëmi qi idhnon nanën e babën asht faqezi.

Vëllau me motrë, e motra me vëllan do të duhen mirë, pse janë prej nji nane e nji babe.

Fëmitë e urtë gjithkush i do; edhe Zoti i bekon: por të mjerët fëmitë e këqi!

35. Shpisë 's ëme.

Nuk t' shaj se e vogël,
Duke ndër tjera;
Nuk t' shaj se e mjera
Je pa lakim.

Ngjat prindve t' dashtun
Me vëlla, me motrë
Ndéjun nd' nji votrë
Mb' ty gjëj pushim.

Këtë zêmra m' çilet
M' çilet' uzdaja.
Ndër mure t' saja
Zêmra m' gazmon.

Për mue gjithë tjerat
M' duken shkreti,
Jo njiket shpi
Zêmra s ma ndërron.

36. Ditën e êmnit të nânës.

Nji ditë njeshtri me fêmi të shkollës ishte tuj hî në katûnd, e Lipi i ishte rrasë njeshtrit e s prâtë tuj i thânë:

— Të shkojm në shpi, se âsht vonë.

— Kadal se shkuemë, kadal.

Shka ke qi do me shpejtue kaq fort? e pveti njeshtri.

Lipi uli sy̆t e nuk bâni zâ; por Tefa, i vëllaj foli për të:

— Zotni, sot nâna ka ditën e êmnit.

— Për faqe të bardhë; njimênd paskeni ureye me shpejtue.

Paskesi festë në shpi. Kênka êmni i nânës pra.

— Lipi uli kryet.

— Shka ka me të falë sot nâna?

— Më ka porositë nji por kûndra, e sot ka me m' i dhânë, j' a priti Lipi me buzë në gaz.

— E ti ça do me i dhânë nânës për këtë dhuntî?

— Nuk kam kurgjâ shka me i dhânë vetë, përgjegji Tefa.

— Si kurgja! sa do pak nji tubë lule.

Lule kishe me i falë me gjithë zêmrë, por nuk kena në kopsht.

— Ani pra eja me mua në shpi, e kam me të mbledhë nji tubë të bukur me ç' a falë nânës.

Lipi tuj këqye prej shëndit ç' u vûe mbrapa mjeshtrit, e me Tefën shkuenë bashkë në shpi të ti.

Atŷ mjeshtri i çoj me 'j herë në kopsht e me të shpejt mbledh lulet, e mâ të bukurat ç' a dha Lipit.

— E tash palë si ke me i thânë nânës kur t' i apsh lulet!

Lipi mbet e këqyrte Tefën, si me e pvetë.

Tefa aj vetë s dito shka me thânë e këqyrte mjeshtrin.

— Mirë pra, tha mjeshtri; tash po të mësoj une se si me i thânë; por a thue ke me i mbajt mênd do vjersha.

— Po, zoti mjeshtër, i tha Lipi.

— Mba vesht, pra. Ke me i thânë mjishtës:

Ditën e ânnit t' ând, o nân' e dashtun
Njikës tubë lule due me t' dhânë peshqesh:
Merri kto lule, o nânë; se jan' pasqyra
E nji t' madhës dashtni qi ke prej nesh.

Kjo boj' e kuqe t' a dikon dashtninin.
Dashtninë prap era t' a dikon daha.
Shprishi kta gjeth ka nji, lule për lule,
E zêmrën' t' ême ke me e gjetë ndër ta.

37. Ditën e motmotit të ri.

Prindve.

Bab' e nânë — Zot, m' ke dhânë
Për ne më rritë — Me në sodit
E ket ndérë — Përgjithë herë
T' a mbaj mênd — Për gjithë vênd.
Shumë vjet' tjera — Porsi vera.
Rujmi nnue — Me m' shêndue.

38. Vëllaznit.

Porsi luleve të Prillit,
Qi shpërthejn e lulzojn ngjet,
Ju bînë mezet e nji diellit
E nji tok' e vetmë i qet.

Porsi lumi tuj shpejtue
Val' mbas vale njitas shkon.
Porsi zogu tuj punue
Njëni tjetrit i ndihmon

Qishtu, o vëlla, nb' ket shekull t' mbetun
Na jem' dy, por zêmra â nji;
Porsi n' qiell â 'j Zot i vetun
Nji do t' njehena une e ti.

39. Ndigiesa.

Cinit j' a kândte fort mollat. Nji ditë hini në kopsht, e gjet shumë kokra për tokë, qi kishin ra prej pême.

Cini u ul me i mbledhë, por nuk e shtini në gojë as njiherdhe pse ëmbël tjerë i thoshin me i kërkue.

„Me hângrë këto molla," thotë me vedi Cini, „nuë duhet me pasë lëjen e babës e të nânës; une s e di a janë pjekë edhe."

Fëmit' i thoshin se janë pjekë, e nuk hâjn keq.

Por Cini përgjegjte: „Ju pra po thoni se nuk âsht keq mos me i ndigjue babës e nânës, qi nse kanë thânë mos me i hângrë. Mâ mirë nuk ha kurr pëmë, se mos me i ndigjue babës e nânës."

Sa shkote tuj mëndue Cini njîshtë, ja nbrrini i jati e hini në kopshtë. Cini se e pau i duel përpara tuj nga e i tha: „Babë, a nuë lên me e hângrë ndo nji këso mollash qi kam gjetë për tokë?"

„Jo bir," i tha i jati; „ti e di se pëmët qi kanë ra për tokë nuk luhen; mânden me kënë të çartuna, me të bâ keq, e edhe me të mbytë; por mbassi ke ndigjue, tash po të nxp une molla të mira qi lshon;" e këputi vetë prej pëme do mollin të bukurn.

Cini u shëndue, e i ra mirë se ndigjoj, e nuer veeht edhe se duhet gjithmonë me ju ndigjue të parvet.

40. Kânga e gjelit.

Katund e mahallë!
Kikiki-riki
Erdh koha n' u njoftë,
Vjen drita mbë nji.

Kush n' t' shtrume mos i' ngelin,
Kikiki-riki;
Mos shani pra gjelin
Se ndihet me mëzi.

Veç t' smūnd' e të mbetun
Kukaku-ruku!
Mnnd t' ngjasin me fjetun
Gjithë tjerët i çoj ñ.

Çou bulk e zotni
Kukaku-ruku!
Se nootin qi ñ shkri
Se gjëni mā ju.

41. Biseda.

Kur shihni gjind qi flasin me shoqi shoja, nos bāni zhurmë e nos ju bini ndër fjalë.

Bān'ju t' urtë, të ndalshëm: e nbessë të mbaroju nta bisedën e vet, atëherë folni shka keni nevojë me folë.

S dubet me çartë kuvëndin e huej, nuj uvetë pa māsë e pa vënd; dubet me i lānë tjerët të mbaroju fjalët e veta, përpara se me i pvetë na e me j' a nisë punve t' onn.

Kishte me ha mirë nāna nos me ju dhānë kurgjā n' i lypshi ndo j' sënd kur āsht xānë në punë të veta e tuj bisedue me kënd.

Mos folni vënd e pa vënd: gjuen'jo mirë kohën me lypë shka doni, e keni me e xjerrë mā kollaj.

Mos merrni vesin e keq me folë për punë qi s' ju përkasin, e n' u përzi ndër bisedë të hueja.

Pritni me ju pvetë tjetër kush, e mbasandej folni me urti e me zhdrivillim, por pa kreni.

Me folë āsht kollaj; por me folë mirë ā vështirë. Folni pak, e keni me gabue mā pak.

Përpara se me folë mēndoni mirë shka doni me thānë, e si do të folni, nos me folë nārri e nos me ju eë fiala mbrapshtë.

Këqyrni si flasin gjindja e urtë; mbani'je mënd mirë, e kur â nevoja me folë, shkoni mbas tyne.

42. Kukulla.

Tuj lujtun Muruka me 'j kukull' me bojtas,
Shumë loj' e shum' ojna po i delshin prej si.
E merrte me vedi, t' a puthte e shtërngote.
Gjithë ditën i thote — „moj kukull', ç' je ti"?

Por kukla i përgjegjte, se fëmive kurr loja
S ju ngjistë, mb' sa goja ju ndalet mb' nji cak.
Â shkruemnn për lojna m'u ul' e m'u çue;
Dje plase për nue, sot s t' duhem' aspak.

43. Të mësuemit mbarë.

„Shikjo, more bir," i thote nji babë të birit, „ty të vjen rëndë kur të mësoj e të qortoj; por t' a dish se për të mirë t' ândo e kam.

Eja me nue në kopsht: a e shef njatë dardhë njatje? Sa i ka pëmët, sa të bukura e sa t' âmbla! Por eja tash këtu. Këqyre njatë dardhë tjetër mb' atë skâj, sa të vogla e të këqija i bân dardhat."

„E ahka do me thânë, babë, këjo punë?" i tha i biri.

„Do me thânë," ja priti i jati, se atë dardhëu e parë e kena punue, e kena kie e kena dlirë. Këjo tjetra â rritë si ka dashtë vetë, pa i ru kush mbrapa. Njishtë edhe ti në daç me j' a vûe veshin qortimeve të parvet ke m' u rritë i mirë e i vlefshëm; por në daç me punue në vedi ke me dalë për faqe të zezë.

Djali ja vûni mëndën këtyne fjalve, e ç' atë ditë e mbrapa s' i nuer për të keq qortimet e të parvet.

44. Çilja.

Çilja ka mbushë dymbëdhetë vjet e â bâ si një grue e mirë. Di me bâ çarapë si tjerat, por edhe di me i armue kur shkyhen, xën me gjylpner gojzat e fanellave, e bân shpatë. Mbasandej, kur i del nguc, bân me gjylpner kuleta, lidhca, dorca e sa e sa sënde tjera. Tesh dishka âsht tuj punue për prind të vet.

Këthen faccoleta, mësalla, riza, e di edhe me qindisë emnin në to. Vesë i qepë këmishat e veta e petkat, e njet koncçe e sumbulla.

Këqyrë si punon nâna e gjyshja, e xën me bâ gryken e rrexe, e edhe me qindisë.

Kur vjen grueja qi lanë petkat, Çilja i xjerrë teshat e palamse, i njehë i përshkon e ja nep; mbasandej kur i vinë, prap i njehë a lanë ardhë të tâna.

Kur e âma bân ndo ‘j petk të ri, e armon një sënd të vjetën, Çilja rri e e shikjon.

Me ndie pulat tuj kokorizë, nget te furriku, mbledhë voet, e shtrû të xeta j’ a çon s’ âmës.

Kur shtë odën sherbtorja, Çilja i ndihmon me hjekë pluhurin, me rreshtue karrigat e me vû gjithshka në vënd të vet.

Shkon gjithkund t’ a çoja nâna me këqyrë ndo ‘j punë: ndihmon me u veshë vëllaznit e vogjël: ka ‘j berë shkon edhe në dugajë me xânë me njoftë teshat e sa bâjn, e me njehë paret.

Disa herë e âma ja lënë në dorë nasaj fletorën e i thotë me shkrue mbë të sëndet qi blehen e me vû hesap: e Çiles i vjen mirë se i dukot se âsht bâ e zoja me mbajt shpinë.

45. Puna.

Thënegla t' punen larg agimin
Shkon ndër lan' e nepër fusha,
Rreth e rreth kërkon ushqimin;
Deri nata t' vinë kërkon.

Marinaunga tuj u ubëshehun
Ndër gardhiqe e nepër gëmba,
Tuj lëshue pëj e liq t' panjehun
Deri nata t' vinë punon.

Mb' buz' t' nji strehës o n' kulm t' shpisë,
Rri dallëndysha tuj pritue,
Tuj godit' rri çerdhen' fëmisë;
Deri nata t' vinë punon.

O ju thënegla qi kërkoni,
O dallëndysh', o marinaungë,
Punëtu tuej ju nee e lëshoni —
Se kjo vajzë me ju punon.

46. Shkolla.

1.

Une shkoj në shkollë. Në shkollë xã me këndue, me shkrue, me bá hesap, e shumë sënde tjera. Mos me xânë jes si shtázë.

Për me xânë duben libra.

Libnat janë prej letre. Letra bâhet me zhele.

Libnat kanë shumë fletë. Gjithecila fletë ka dy faqe. Gjithecila faqe ka numrin e vet. Mbë nji faqe ka shumë rreshta. Rreshtat kanë fjalët, se e cila fjalë ka bashkëza, e bashkëza shkrojla.

Libri ka ballin kû shkruhet ëmni i ti — Âsht përkrejca kû rreshtohen sëndet qi përmbsden nds atë libër. Ballî, nâ të shunëm e herës, âsht fiqja e parë e librit; përkrejca nâ të shumëm, vehet në fund; por ndo j herë vehet edhe në fillim.

Me e rregjt librin nâ mirë, shtihet në kartuç, e në shpinë i vëhet lëkurë o beze, e nds të shkruhet me shkroja arit ëmni i libreit.

Me pre fiqet e reja të librit, marr nji thikë koeit o drûnit.

Me shkrue në duhen pëndë, divit, letrë, libra e kjera.

2.

Ka gjithë farë divitash, Une e kam madhnit, me anë për pluhun, e me gyp për pëndë. Diviti âsht si nji tas kû qitet shtupa e mereqepit. Ka edhe divita pa shtupë, por janë me rrezik me u derdhë mereqepi e me të ndye petkat e librat.

Pluhuni vlen me terë shkrimin. Në vënd të pluhunit përdoret edhe letra thithcë.

Në gyp vë pëndën, por s kam me e lânë kurr pëndën me majë përpjet, pse mundet me më hasë dora e me u therë, jo me më xjerrë zjt.

Mundet nieri me shkrue edhe me lapsë. Lapsa prehet me brisk. Shëjet e lapsës hiqen me tul buke o me rriska gome.

Me e njye tepër pëndën në mereqep, lëshon pikën e ndyen letrën. Mos me e terë shkrimin me pluhun o me letrë thithcë e me e mbyllë librin, ndyhet shkrimi. Shëjet e mereqepit hiqen tuj i krue me brisk.

Kam me ja vë mënden mos me e ndye letrën me mereqep, a sgishtat, as petkat. Nuk kam me i lëpi me

giubë pikat e mereqepit, pse bën keq e ështe gjâ e ndyetë.

Une kam disa fletore. Kam letrë ortake për me shkrue letra. Letrat qi shkruhen mbyllen në zarf. Ka zarfa qi kanë rrethin me gomë; laget e mbyllet. Por kam pa me mbyllë letra me leskra brumit e dyll të kuq. Leskra e brumit laget me pshtymë: e dylli i kuq shkrihet në flakë të qirit. Me unazë (mbyrë) i vêhet shêji i dyllit të kuq.

Unaza ka do shkrojla o figure, qi lên mbë dyll të kuq kur rraset mbë të.

Letrës i bâhen vizat me rrige druit o hekurit e me lapsë. Në vênd të këtyne vizave përdorohet edhe ndënviza. Por me kênë letra e trashë ndënviza nuk shifet.

Mos me i marrë zra letrat prej tavoline, ju vêhet sypri ndo 'j sênd i rëndë.

Une letrat e librat i ruej në çatë, e çatën e mbaj n' odë.

Në shkollë shkruejm edhe mbë dërrasë o rrasë të zezë, me shkumz o me lapsë të bardhë. Shkrimi mandej hiqet me shpuzë o me sakull.

Kam me i mbajt pastër fletoret e mija e librat. S kam me i shpërishë; e kam me i shkarravitë o me i ndye. Me mbajt gjithë sêndet dlirtë e në vênd, âsht nderë për ç' do fêmi.

3.

Aj qi më mêson âsht mjeshtri. Une e due mirë mjeshtrin pse më bân të këndueshëm. Prindja më kanë dhânë jetën e korpit. Mjeshtri më nep jetën e shpirtit qi âsht mêsimi. Prandej e due mjeshtrin si prindt e mi. Kam me e nderue, me i ndigjue, e kam me u

rrojt mos me j'a çartë zëmrën kurr. Kishe me kënë fuqeni fort me e ïdhnue mjeshtrin.

Para se me shkue në shkollë kam me i vû në vënd të vet librat e fletoret, e kam me ju marrë dorën prindve. S kam me u ndalë rrugës kah të shkoj në shkollë.

Të hîmeri në shkollë kam me hjekë fesën e këmulën: e kam me i thânë mjeshtrit: Nadja e mirë, zoti mjeshtër. Shkoj e rri në vënd t' em pa bâ zë.

Zgidhi librat e këgyri shka në ka pasë dhânë me xânë mjeshtri.

Në shkollë j'a vë mënden shka mësoni mjeshtri, mandohem mos me më pështue kurrnji djalë qi mësoni.

Nuk flas kurr me shokë: nuk los me ta; nuk gërgas tjerët. Në shkollë duhet me ndêj me urti e pa zhurmë.

Kur më pvetë mjeshtri i përgjegji pa u matë, por edhe pa kreni. Mos me e ditë i thâm shesh: Nuk e di.

Të mbarueçme shkollu, mbledhi librat pa u ngatë. Kur dal prej shkolle, nuk kështohem vrap; tuj dalë ali kryet i thâm mjeshtrit: Lamtu mirë, zoti mjeshtër, falemi nderës.

Rrugës nuk ndalem me shokë. Por shkoj fill e në shpi. Falem me babën e me nânën, e pres me bâ shka më thonë ata.

Me më pasë vû mjeshtri ndo 'j përlima, e bâj me kujdes të madh. E xâ për mênd këndimin e ditës.

Por nuk due me xânë gjâ pa marrë vesht. Kur e di shka do me thânë ndo 'j fjalë, pvës prinden. Hera herë i vë shëj fjalës e pvës mandoj mjeshtrin

Ndër dit, qi nuk ka shkollë, këndoj ndo 'j libër të mirë. Por nuk këndoj gjâ pa pvetë prindt e mjeshtrin. Ka libra të mirë e libra të këqi. Edhe librat e mirë, nuk janë të tânë për fêmi.

47. Zanatet.

I nadhi Zot ka krijue gjithë sëndet. Nieri nuk krijon gjâ.

Nieri veç bân e goditë ndo 'j sënd.

Katrovaxhija me baltë bân katrova, shtama e çinija.

Magjypi me baltë bân tulla e tjegulla.

Këthiesi me qebriq, me gur e me gelqere bân mur.

Kovaçi me hekur bân çilen, brava, dryma, reze e shumë sënde tjera.

Mjeshtri i drünit bân dyer, dullapë, rafta e tjera rregje.

Kujxhija me ar e me serma bân vâthë, unaza, ngrînë armë, e shumë bukurina.

Dhensi prej gurit xjerrë shkrepa e fityra.

Balka mjell linân n' arë.

Kusari tjerë pëjt e linit.

Pëlhursa me pëj bân pëlhurën.

Qepsa me pëlhurë linit bân këmisha.

Vegsi me të tjerrun të linit, të leshit e të mëndashit bân cohë e basma.

Qepsi prej cohe pret petka.

Mullosi bluen grunin e e bân miell.

Bukpjeksi me miell bân bukën.

Punët qi bâhen prej dorës të nierit thohen punë dore.

Nieri me punue përdoron disa ndihmesa.

Balka then tokën me parmënd, me vangë e me shat; kositë barin me kosë; koerë grunin me drapën; pret drû me këmesë me sakicë o me sputë.

Qepsi pret cohën me gërshânë, qepë me gjylpânë e n ' fije petkave me njtî.

Kundraxhija pret lëkurën e shollin me thikë, hjekë thunjat me dasma, biron shollin me biz; lustron kundrat me brushë.

Farkstari sharron dërrasat me shurrë, i lëmon me zdrukth; bâron me turjelë; bân vijat me gurdhiën o me dalltë.

Kthesi bân muriu me mistri e me çakiç.

Prehsi me qostrë prehë thika, brisq, këmesa, kiza, sakica e spata.

Bërberi rruan me brisk-rruas e pret flokët me gërshânë.

48. Nji kashë e nji lashë.

Nalt prej rëve del nji gjarpën.
Then shkâmbi e trëmb' gjithkënd.
E mundej bërtet kuq muerisën
Qi i shkon zâni për gjithë vënd.

49. Mos luej me shkrepca!

Mâja e shkrepcave ka nji zehër të fortë qi i thonë fosfor. Nji âmti qi i thoshin ëmnit Lush, nuer nji ditë do shkrepen, i lngi e ndyu duert me to. Mundej me ato duer të ndyeta nuer nji copë bukë e shkoste tuj e bângrë. Me ças filloj me i dhimtë në bark, sa s' mund të xëte vënd kërkund. Erdh nâna, erdh baba, erdhnë kojshitë. Por kërkush s' kishte ça me i bâ, pse s' dishin shka kishte.

Lushi kjate, bërtitte e u përplaste për tokë. Çuenë e thirrnë njekun (heqimin). Erdh njeku e kïqyri mirë e mirë e tha: „Djali âsht helmatisun me mâje shkrepcash.“ I dha burno, por tepër vonë; i shkreti Lush nuk pat pështim e diq tuj britë e tuj u përdredhë si nji bollë.

A e patë? Lushi pat duert e ndyeta me lâng fosforit, lyu bukën me të e u helmatis. Anî pra mos luenî me shkrepen!

50. Gungaçi.

Në breg të nji liqênit rrite nji ditë nji djal' i ri gungaç, e gjueste peshk vetun. E panë do fênî faqezez e ja vuenë guxin, pse i shkreti ishte njashtû i përçudshëm. Por s ngiati shumë e më fqezoi ndër ta u rrëxue e rs n' nj. Mb' atë ças gungaçi hini n' uj, kapi djalin, e pa dreshtë zspak për vedi e xuer prej liqênit e e pështoj prej deke.

Fênit' u pçudue atë herë për gaz qi i kishin vû ati djalit zëmrë bardhë e i lypnë të falun.

51. Rrênei.

Nji bari i vogël ruete delët. Nji ditë, me qetisë gjindën bërtiti as kû mujt: „Ujku, ujku; po më ha kijat!"

Tuj ndie ket hrnoi u mblodh gjindja mb' atë vênd; por djali i kishte rrejt, e nuk kishte ujk kërkûnd.

Nji tjetër herë erdh ujku përnjimênd.

Atë botë barin filloj me britë në kupë të qiellës: „Ujku, ujku, kush-trim!"

Por kërkush nuk lujti vêndit, e ujku i muer kijin mâ të bukurin.

Rrêneit nuk i zêhet besë as kur e thotë të drejtën.

52. Rrêna.

Mos thnej rrêna kurr, o fênî,
E gjithmon' t' i kesh në mêni.

Nji ndëshkim â fort mâ mirë
Se rrëmcak ndokush me të thirrë.
Mos të shkojn nëndja se me rrëna
Fajin t' ând e mbsheh' përmbrëndo
S vanon dita, gjâ s' e ndalë,
E në fushë rrëna ka me dalë.
Por veç marrja ka me t' mbetë
E kând besë nuk ke për t' gjetë.
Edhe të drejtën në kjoft' se e thue.
Për rrëmcak kanë me të kajtue.

53. Veshn.

Kur çohem prej të shtrumës, veshëm me të shpejt.

Përpara më veshte nâna, por tash di me u veshë vetë.

Shpëndt e baktija nuk kanë nevojë për veshë; pse shpëndt kanë pupla e berret janë leshotake.

Nieri lenë lakuriq: por Zot' ynë i ka dhânë mênde me ditë e duer me punue: prandej prej disa bimave së tokës e prej leshit të baktivet, nieri din me j' a bâ veshëin engjit të vet.

Çarapët, fanelat e petkat e zhgunit e cohnat bâhen me lesh berresh.

Këjo këmishë-qi kam në shtat e brendavekët janë të pambuktë; ka edhe këmisha e brakesha lini: pambuku e lini janë bimë toke.

Kundrat këpucët e opangat qi mbathin katundarët ç' fare janë? Janë lëkure të baktivet.

Këpyr sa i mirë âsht i madhi Zot; sa mirë e do e e kujton nierin! Ka mbushë tokën me bimë e ka falë shtâzët veç me na vjellë neve.

Kuj duhet me i pasë lakmi, e me thânë se âsht veshë mirë? Njati qi mbulon pastër.

54. Ushqimi.

Hanje e pija e mbaja nierin gjallë.

Une ha në nadje në njesdilë e në mbramje.

Kur nlem me hângrë bukë, nuk lëshohem pa masë në hae, por ha kadal e nierzisht, e nuk i ndyej gishtat me undyrë.

Të vjen të ndvet kur shifen do njerz qi lëshohen nahas haoje si lagetën; nuk e dinë ata të njerët se, taj hângrë tegër, prishin vedin e binë të ligj.

Uji âsht nji pije e shëndoshtë e buka nji hae e mbajshme. E me se bâhet buka? Gruni qi âsht binë, shihet, blubet në mulli e bâhet mjell; mandej me miell gatohet buka, xëhet brumi, njeshet e piqet në furrë. Bukën nusandej e hanë me mish, me djathë, me kjumshtë e bylmete tjera.

Por të vorfënit a kanë me shka me e hângrë bukën? Ah! jo. Ata të shkretët nuk mund të ngihen as me bukë thatë; prandej punë të mirë bâjn njatu qi jan njesin dorën me ndo nji lëmoshë.

55. I vorfni.

Jam ala i vogël — jam i pa gjâ,
Pa bukë gjithë ditën — taj u fik' ânit;
S kam bab' s' kam nânën — Gjyshja m' ka ra
Përmbyz prej s' lige — Mbi 'j grusht byk grûnit.
E me m' dek' gjyshja — Ku i njeri shkoj?

Kur ju shtri dorën — E taj dridh' rri,
Pse m' thoni, o burra — „Mos rri pa punë?"
Jam ala i vogël — Me punue s' di.
Me kënë nâ i rritshëm — S jan xâ për dhûnë.
Por kaq i vogël — Kû mund t' punoj?

O djelm qi delni — Me gru, me trima,
Mathun e veshun — Për bukuri
M' u pasë dëk' baba, — Me kën' jetima
A kish me kënun — për ju njaft zi?
Jam dath' e deshun — jam i pashëndet
E kush të njerit — Dorën s j' a njet.

56. Perëndija.

Krijuesi i qiellës e i tokës ásht i madhi Zot. Aj i Lanxi me nji fjalë të vetmë ka krijue gjithshka shoftin me sy e gjithshka ásht në shekuil. Këtë jetë qi kena e gjithë të mirat qi na rrethojn Zot' ynë na i ka dhânë.

E ku gjindet Zot' ynë?

Zot' ynë ásht në qiell, në tokë e gjithkúnd. Kú do me vojt nieri, e sy' ka do me bá, Zoti e shef; edhe mëndimet e mbëshehta e dishíret e zëmërs i di.

Perëndija na urdhnon me kënë të mirë, të drejt e të ndigjueshëm; na thotë me u dashtë me shoqi shoja si vëllazën, e mos me i bá keq knj.

N' i ndigjoshim të madhit Zot, ka me kënë e mira e jonë, mos i ndigjoshim, mâ zi për ne.

57. Dora e Tënzot.

Vesh' me lule del Prëndvera
E me rreze po i rritë dielli;
Mbi gjithë mnej bekne kjoft' Prilli
Qi na prûni gjithë kët shênd.

Por qe duhija — nj vishkulme
Gadi gjithë lulet — na i ka farue?
Ah mos ankoni — gjind të papjekun,
Se lulja e hjekun — Ln kokrrat në vênd.

U poq pëma e mbaroj gjethi
Edhe dimni po na zvitet;
E prej akullit topitet
Lis e pëm' e po mbaron.

Jo s mbaron pëma — ndën akull fjetun
Për m' u përtrimun' — forcë ka me gjetun:
E kur mos Prilli — t' këthehet përsëri
Për bukuri — dël e lulzon.

Me t' përvujt e me dashtni
T' nadhit Zot t' j' a pushim dorën:
A t' çojn diellin a t' çojn borën
Për t' nivë t' on' gjithë her' pemon.

58. Kopshtl.

Une te shpija kam nji kopsht të bukur rreth e rreth n' avulli. Mbë tri muej i sjellet erokull nji tàndë, që mbushet me rrush të mirë e t' âmbël. Baba e bagë tàndën për gjithë vjetë me gur kali e e surfullon me e rregj prej dargje.

Në fjetër anë të kopshtit ka shumë pëmë të mira, kumbulla, zerdelija, molla, bajama. Disa janë ngrehë rrush muzit e e mbrojn krejt.

Kena gjith farë fiqsh: shëngjinsa, sulltan, tivarsa bajuna.

Ka edhe nji qershi, që më kënaqë në Qershuer; ka nji dardhë që i pjekë kokrrat në vjeshtë, të huta si tëlyeni e t' âmbla si njalta; ka nji pjeshkë që muk e ka shoqën.

Kopshti âsht da vullâj vullâj; e baba ka vû në ta gjithë farë perimesh: lakna, sallatë, kore, nardanoz, selër, groshë, rrepa, bathë, bizhi, speca, patrixhana, trangaj, bastan, kunguj hues, e gjithë farë perimesh tjera.

59. Lulet.

Une për vedi jam dhânë nâ fort mbas kopshtit të lulevet. E kam njimênd të vogël, por të bukur fort.

Kam mbrêmdë gjithë farë lulesh: drandofille të bardha e të kuqe, qi lulzojn do në Maj, do në Qershuer, do për gjithë muej. Kam vjollca, lule vath, filcigena, lule alle, e do lule qi ju vjen ers e mirë gjethvet.

Kam edhe lule mullaga, karajfila, jasomina, zymbyla, e rreth e rreth gardhit ka lule manushe.

Në mjedis janë zambakë, marshalloja, lule iqindi, e dy lule lejlake qi janë reinë e janë bâ si pêmë të mëdha.

Në kopsht të lulevet kanë xânë e bâjn çerdhen për gjithë vjetë bylbylat, qi këndojn pa pra. Shkojn e vinë për gjithë vjetë, pse kërkush nuk i prekë. Me e ju përvitë çerdhen na bërtet baba.

Hera herë shkoj edhe une me punue në kopsht; mihi, dëbri, e lagi lulet: e kur fsht vapë e madhe rri me marrë fresk ndër lule.

60. Zambaku.

Përmbi gjithë lule
Qi dalin n' verë,
Une zambakut
I bâj mâ nderë.

Â mbreti i lulevet,
Â bukuri,
E me duk' t' kndshme
Shêngjon pastri.

Ka drandofilja
Duk' e shumë erë,
Por nse sto ferra
Dorën ni' a therë.

Vetun zambakut,
Kur t' çilin vera,
Pa ther' pa t' vramun.
I ndihet ers.

61. Ditët e javës, e muejt e vjetës.

Shtatë dit e shtatë net bâjn nji javë. Ditës së parë së javës i thonë e Diele: së dytës e Hanë; së tretës e Martë; së katërtës e Merkurre; së pëstës e Ẽjte; së gjashtës e Prëndë; së shtatës e Shtûndë.

E Hanja i çoj fjalë së Martës me pvetë të Merkurrën a ka ndie e Ẽjtja se të Prëndës i ka thânë e Shtûndja qi âsht festë të Dielë.

Tridhetë dit, o atŷ pari bâjn nji muej. Gjith i eilli muej ka ĉunin e vet e po t' i përmëndi rresht: Kallëndori, Frori, Marci, Prilli, Mâji, Qershori, Korriku, Gushti, Shtatori, Tetori, Nândori, Dhetori. Thaçë se këta muej kanë tridhetë dit o atŷ pari; pse do kanë tridhetë, do tridhetë e një, e Frori ka njizet e tetë dit e disa herë njizet e nëndë. Se i eilin muej en dit ka e diftojn këto vjershat:

Prill, qershuer, shtatuer, nândori
Kanë se i eili dit tridhetë;
Veç ka frori j zet e tetë,
E gjithë tjerët tridhet' e nji.

Dymbëdhetë muej bâjn nji vjetë.

Vjeta ka katër stinë, ka tre muej për shoqe. Stinët janë:

Prëndvera
Vera
Vjeshta
Dimni.

Prëndvera bje në muej të Marcit, të Prillit e të Majit: vera në Qershuer, në Korrik e në Gusht; vjeshta në Shtatuer, Tetuer e Nânduer; dimni në Dhetuer, Kallëndruer e Fruer.

62. Prëndvera.

Dimnit toka ñeht thatë, pa bar e pa gjeth. Vjen prëndvera e me 'j herë mungullon bari e dalin lulet. Pëmët veshen me gjeth e mbushen me lule edhe sto. Dielli fillon me xe má fort, e fëmitë mënden me dalë me luejt n' oborr, në kopsht e në livadhe. Këthejn prej dheut të larg zogjt e bakur, këndojn, godisin çerdhet ndër kopshtije, ndër ograja e ndër pyllna. Rrezkocat bërtasin ndër këneta, bletët dalin prej zgjojve e shkojn me mbledhë dyll e njalltë ndër lule të mallit e të fushës. Të zhardhumen drita balka shkon me pimue tokën.

Në këtë stinë bisë Pashkët, i Shëlbuemi e Rrëshajt.

63. Prëndvera.

Filloj toka m' u përtri,
Mal e fush' â gjithë blerim,
E prej bjeshkve tuj u shkri
Ulet uji pa pushim.

Del prej zgojsh e ceneshnja bletë
Dalën tënegelat për mel;
N' prak të derës nji plak i shkretë
O n' oborr, n' a xenaus del.

Këndojn bylbylat nëër ograja
Tuj punue për fole t' vet;
T' shkretën bulk e mban uzdoja
Me i shkue mbar' njuj mund qi qet.

Këndo, bylbyl, mb' at gjubën t' fsheh
Xeju n' diell, o i ugriti plak.
Fluturo blet' gjithë kah të kânde,
Mos u lodhni, tënegla zapak.

Punoo, bulk, punoo; kitija
Ka me t' dhânë jet' e pështima;
Vet' prej qiellë Perëndija
T' çon mâ t' dashtmin bekim.

64. Vera.

Mbas prëndverës vjen vera. Atëherë fillon për njinëmë të xetët, e diella djegë aq s' ka mâ. N' arë shifen kalxit e grunit; pajen su e sa pëmë, noollat,

dardhat, kumbullat, zerdelijat, pjeshkat. Gjithë sëndi gëzohet për të mirn qi i madhi Zot shprazë përmbi tokë. Kur dielli â tuj djegë tokën e tuj tha arrët, vinë shinat e zhusin tokën e mapin fuqi mâ fort: duhijat e shtergatat dlirin lavanë, e të mbarnemen shin i madhi Zot na qet në qiell ylberin.

65. Vera.

Mbërrini vera, e tuj flakrue
Ndihet dielli për gjithë vënd,
A proj drithit tuj bkerue
Nrët u bânë t' gjitha n' shëmd.

Mih' n' arreaje kandhuri
Tuj lag' tokën me djersë t' vet
Qysh proj nadje kosatari
Tuj punë' n' livadhe prêt.

Ndën vap' t' diellit me hir
Shko ti, o vnjë', e grue shko:
Tuj korrë grunlu me çullti
Dorea dorës n' s vëndo.

Njiky mund qi shkon sa ndora
Ka m' u ndërrue shpejt n' pushim:
Kur t' vinë skulli e t' bien bora
Prej këti mund do t' kesi pështim.

66. Vjeshta.

Në vjeshtë fillon me u shkurtue dita e me u zgjatë nata; e ditë për ditë shkon tuj u freskue havaja.

Ndër ar' e ndër kopshtije janë pjekë pëmët, e gjindja i mbledhin e i ruejn. Më vonë bulqit thejn tokën e e mjellin përsëri.

Mbassi të mblidhen pëmët e të vjelat rrushi, fillojn me u zverdhë gjethi e lëshohen e bimë në tokë.

Në vjeshtë zogjt, që janë t' ardhme nisen e shkojn për dhera tjera, ku është dimni ma i butë, me kthye përsëri të prendvarë.

67. Dallëndyshës.

Qe Shtatori tash ma mberrini.
E pa m' lamun nuk po ndale;
Ke me shka' kë lulkon vrrini,
Me det tjer' me tjera male
Ke ma' n fuluñ' kah këndon,
Moj dallëndysha, që shtegton.

Për gjithë nadje vet' e ngrita
Tuj çilë sytë për me lotue,
Nepër hor' e brymë t' shtrita.
Tash kujtoj se edhe për mue
At zâu t' âsht e lëshon, si pare,
Me m' ankue, dallëndyshë shtegtare.

4 Ndoshta 'j kryq, kur t' vinë prëndvera,
Ke me gjetun nbi këz truell;
Përmbi të, dallëndyshë o sujera,
Ndahu 'j herë, se fati t' suell.
M' lut pushim, mb' at gjuh' qi ke,
Moj dallëndyshë' shtegtare e re.

68. Dimni.

Lulet kanë mbarue, gjethi e pënvet kanë ra. Mal e fushë â mbëlue për gjithë vênd nse borë. Ujnat janë ngri. Zogjt kanë ikë, e kanë lânë gvll' e sgrajn, e nuk na kënaqin nâ ato kângë të bukura: hovnja âsht e fortë e të pinë gjithnt.

Por nos kujtoni, o fëmi, se i madhi Zot ka hjekë dorë prej nesh. Me kurrë të vjeshtës, na ka dhânë shka kena nevojë me e shkue motin dimnit. Deles i âsht zritë leshi; edhe shtazvet tjera ju â mushue qymja e âsht hâ nâ e shpeshtë. Njishtu dora e Zotit jon ka pre ka 'j petk për dimën. E kur reshë borë shumë, a nuk âsht born si një jurgulli që Zotyn ja shtron tokës nse e mbajt xetë e nos ne e ngri prej akullit?

69. Dimni e plaku.

Nepër fushë' e nepër male
Fryně nxirlani me stuhí:
O nxirlâ, at' frýmën ndale.
Ndalu, akull, mos me ngri:
Mos m'u ngrîni këtë pikë gjak.
— Struku, struku, i shkreti plak.

Po dël dimni me kosë ndore.
Gjeth e bar i ka kositë;
Qet bulkoni pjalm e borë;
E plak shkreta, nuj mërdhitë.
I thotë vodit me zâ pak:
Struku, struku i shkreti plak.

BKSH

Përkrejca.

(Të shënjume me * janë vjershë.)

Faqe

Zânlidhje . . . . . 4—73

Këndime.

Nr.

1. Zina 74
2. Vajza e dhëmshme 74
3. Bleta 74
*4. Puna 75
5. Lulet e pëmës 76
6. Vëllau i dashtun 76
7. Fëmija i dlirë 76
8. Tënzat 76
9. Zhargoja 77
10. Molla e çartun 77
11. Sahati 77
*12. Ndihma e Zotit për Fëmi 78
13. Puna qea ù 78
14. Nji tubë lule 79
15. Trëna e i mbarshëm 79
*16. Nadja 80
17. Nè pëndesë 80
18. Nji zog i nëçëm 80
19. Ninja e drojt 81
20. I dogj mizn 81
21. Dy lumëratarët 82
22. Nji kacidh 83

Nr.		Faqe
*23.	Nji qortim	84
24.	Dy shpija	84
25.	Të vorfnit	84
26.	Hyjt	85
*27.	Nji kasbë e nji lasbë	86
28.	Mos prek	86
*29.	Fëmija e zogu	87
30.	Rrëfen	87
*31.	Mbramja	88
32.	Kerpi i zlorit	88
33.	Nji kasbë o nji lasbë	89
34.	Shpija	89
*35.	Shpisë s' ëme	90
36.	Ditën' e ëmnit të nënës	91
*37.	Ditën e motmotit të ri	93
*38.	Vëllazni	93
39.	Ndigjesa	93
*40.	Këngu e gjelit	94
41.	Bisedа	95
42.	Kabella	96
43.	Të mësuemit nëpërë	96
*44.	Çilja	97
45.	Puna	98
46.	Shkolla	98
*47.	Zanatet	102
48.	Nji kasbë o nji lasbë	103
*49.	Mos luej me shkrepsa	103
50.	Gengaçi	104
51.	Krënoi	104
*52.	Krëna	104
53.	Vosha	105
54.	Ushqimi	106
*55.	I varfni	106
56.	Përndija	107
*57.	Dora o Tëzasë	107

Nr.		Faqe
58.	Kopshti	108
59.	Lulet	109
*60.	Zarnaku	109
61.	Ditët e javës, e muajt o vjetës	110
62.	Prëndvera	111
*63.	Prëndvera	111
64.	Vera	112
*65.	Vera	113
66.	Vjeshta	113
*67.	Dallëndyshët	114
68.	Dimni	115
*69.	Dimni o zhaka	119

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH